

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Doksan beşinci İnikat

21.VIII.1956 Salı

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	526	Encümeni ile Muvakkat Encümen mazba-	
2. — Havale edilen kâğıtlar	526	taları (1/181)	529:557
3. — Yoklama	527	6. — Sualler ve cevaplar	557
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umu-		A — Tahriri sual ve cevabı	557
miyeye mârusatı	527	1. — Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğ-	
1. — Ankara Mebusu Osman Şevki Çi-		lu'nun, Akçadağ yangınından zarar gören-	
çekdağ'ın vefat ettiğine dair Başvekâlet	527:529	ler hakkında ne düşünüldüğüne dair suali-	
tezkeresi (3/416)		ne Dahiliye Vekili Etem Menederes'in tah-	
5. — Müzakere edilen maddeler	529	riri cevabı (7/202)	557
1. — Orman kanunu lâyihası ve Ziraat			

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa 6216 sayılı Kanunla eklenen geçici 88 nci maddeye bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifi, talebi üzerine geriverildi.

Orman kanunu lâyihasının heyeti umumiyesi üzerinde devam etmekte bulunan görüşmeler kâfi görülerek maddelerin müzakeresine geçilmesi, kabul olundu.

21. VIII. 1956 Salı günü saat 10 da toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Bursa Mebusu
Agâh Erozan

Kâtip
Hakkâri Mebusu
Übeydullah Seven

Kâtip
Bolu Mebusu
İhsan Gülöz

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik müesseselerinin idare ve işletmelerine dair olan 4325 sayılı Kanunun birinci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası (1/529) (Dahiliye, Nafia ve Bütçe encümenlerine)

2. — Riyaseti Cumhur Senfoni Orkestrası kuruluşu kanunu lâyihası (1/530) (Maarif ve Bütçe encümenlerine)

3. — Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Hükümetleri arasında imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti arasında 15 Temmuz 1956 - 31 Ağustos 1957 devresindeki mal mübadelelerine mütedair Protokol» ile eklerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/531) (Hariciye ve Ticaret encümenlerine)

4. — Zirai maddeler ticaretinin geliştirilmesi ve yardımlaşma hakkındaki muaddel Amerikan Kanununun I nci kısmı hükümleri gereğince, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında münakit 12 Mart 1956 tarihli Zirai Emtia Anlaşmasına ek II Mayıs 1956 tarihli Anlaşmanın ve imzası zımında teati edilen mektupların tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/532) (Hariciye, Ticaret ve Bütçe encümenlerine)

Tezkereler

5. — Eskişehir Mebusu Hicri Sezen'in teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet

tezkeresi (3/404) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenine)

6. — İstanbul mebusları Ziya Köktürk ve Seyfi Gögen'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/405) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenine)

7. — Konya Mebusu Ahmet Koyuncu'nun teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/406) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenine)

8. — Konya Mebusu Mekki Keskin, Siird Mebusu Suat Bedük ve İstanbul Mebusu Seyfi Gögen'in teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/407) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenine)

9. — Zonguldak Mebusu Hakkı Hilâlcı'nın teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/408) (Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümenine)

10. — İnhisarlar Umumî Müdürlüğünün 1953 yılı mütedavil sermaye hesaplarına mütâallik bilânço ile murakıp raporlarının gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/409) (Divanı Muhasebat Encümenine).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 10,10

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan

KATIPLER : Ubeydullah Seven (Hakkâri), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Ekseriyetin tesbiti için yoklama yapılacaktır.

(Kocaeli mebuslarına kadar yoklama yapıl-

dı).

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyoruz, efendim.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — *Ankara Mebusu Osman Şevki Çiçekdağ'ın, vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/410)*

REİS — Bir tezkere var, okutuyorum.

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Ankara Mebusu Osman Şevki Çiçekdağ'ın, 21 . VII . 1956 tarihinde Lösemiden vefat ettiği ve nâşının İstanbul'dan Ankara'ya nakledilerek şehir mezarlığına defnedildiği, Dahiliye Vekâletinden alınan 28 . VII . 1956 tarih ve 23302 - 64/8250 sayılı tezkerede bildirilmiştir.

Teessürle arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

REİS — Arkadaşımızın hâtrasına hürmeten Yüksek Heyetinizi ayakta üç dakika ihtiram vakfesine davet ediyorum.

(Ayakta üç dakika duruldu.)

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Söz istiyorum.

REİS — Ne hakkında?

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Gündem dışı, Mecliste geçmiş bir hâdise ve zaptı sabık hakkında...

REİS — Yani gündem dışı söz istediğinize göre, Dahili Nizamnamenin 83 ncu maddesine göre söz istiyorsunuz?

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Dünkü Orman Kanunu ile ilgili komisyon toplantısına ait ve Mecliste geçmiş olan, Riyaset Divanının belki haberdar olduğu, belki haberdar olmadığı, usulsüzlükler hakkında.

REİS — Arkadaşımız Dahili Nizamnamenin 83 ncu maddesine göre gündem dışı söz talebetmektedir.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Meclis dâhilinde geçmiş olan ve encümen hizmetleriyle ilgili olan bir mesele...

REİS — Heyeti Umumiye ile ilgili olmadıkça yani, Meclis Heyeti Umumiyesi dışında, encümende cereyan eden bir hâdise dolayısıyla gündem dışı söz talebetmekle söz verilmesine imkân yoktur.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Tüzüğü değiştirmeyin.

REİS — Yalnız Dahili Nizamnamenin 83 ncu maddesinin ikinci fıkrası reise takdir hakkı vermektedir. Riyaset, arkadaşımızın bu bapta talebine iştirak etmemektedir. Söz istemekte ısrar ediyor musunuz?

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Maddele-
rin lâfzını değil mânasını dile getirir misiniz?
Usul hakkında mâruzatım vardır.

REİS — Usul yoktur efendim.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Usulsüzlük yapıyorsunuz.

REİS — Zatiâlinize söz vermiyorum, ısrar ediyor musunuz?

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — İsrar ediyorum.

REİS — Dahili Nizamnamenin 83 ncu maddesinin 45 numaralı notunun 95 nci maddeye atfı dolayısıyla vâkı ısrarımı reye arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Gündem dışı zatiâlinize söz vermek imkânı kalmamıştır.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Usul hakkında söz istiyorum, vermezlik edemezsiniz; nizamname maddelerini sıralamak yetmez.

REİS — Beyefendi, celse bidayetinde söz talebetmek milletvekillerinin hakkıdır. Yalnız bu hakkı Dahilî Nizamnamenin 66, 83, 89 ve 147 nci maddelerine göre kullanmak mümkündür.

83 ncü maddeye göre hakkınız kalmadı, 66 ncı madde havaleye itirazdır, 147 nci madde zaptı sabıka itiraz, 89 ncü madde ruznameye itiraz, Nizamnameye ademiriyettir. Hangisini tensip buyurursanız, beyan buyurun.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Zaptı sabık hakkında.

REİS — Buyurun.

MUHİT TÜMERKAN (Devamla) — Efendim; bir kere bir usulsüzlük olmuştur. Zaptı sabıkı tetkik ettiğim zaman; sayın Reis, Burhanettin Onat arkadaşımızın nizamnameye ademiriyet etmediği hususuna (zaptı sabıkta yanlış çıkmıştır) söz isterseniz size söz veririm demiştir. Sayın arkadaşımızın oturduğu yerden birtakım beyanlarda bulunduğunu, zaptı sabıkı tetkik ettiğimiz zaman görüyoruz. Bunlar mevzu ile alakalı olmıyan konulardır. Reisin tatabikâtına göre söz verilmemesi lâzımgeldiği halde ve bu ihtar edilmesine rağmen arkadaşımız devam etmiş ve hiçbir müdahaleye mâruz kalmadan dilediklerini söylemişlerdir. (Soldan, kürsüden mi sesleri, gürültüler) Kürsüden de, oturduğu yerden de hepsi bir.

REİS — Müsaade buyurun efendim, hatip sözüne devam etsin.

MUHİT TÜMERKAN (Devamla) — Arkadaşımız o sözleri niçin söyledi, demiyorum. Yalnız Riyaset Divanı zabıtta beş altı satır tutan o sözlerin rahatça söylenmesine müsaade etmek suretiyle eşitliğe riayet etmemiştir, belirtiyorum. Yoksa böyle bir müsaadenin verilmesine itiraz ediyor, değilim. Bu ifademle Riyaset Divanının bitaraflığını kullanmadığını, bitaraf olmadığını söylemek istiyorum. Çünkü, mümâsil durumda söz istiyen ve sonra yerinden izah yapmak isteyen muhalif arkadaşınız maddeleri sıralıyarak mukabele etmektedir. Kâtip tarafından okunmuş tarzına göre anlaşılmadığı için zapta bile henüz geçmemiş olduğunu gördüğüm bir tavrımın izahına gıya maddelerle sed çekilmek ve takri-

rin okunmasına dahi imkân vermemek suretiyle Riyaset Divanı tarafsızlığını ihlâl etmiştir. (Soldan, öyle bir şey yok, sesleri, gürültüler.)

Neleri izah etmek gerektiğini, neler söylemek istediğimi müzakere açılmasını kabul buyurursanız mâruzatta bulunurum. (Soldan, olmaz sesleri, gündem dışı sesleri, gürültüler) Demek çekiniyorsunuz, efendim, Reis Bey gündem dışı olarak ancak Meclis içinde olan hâdiseler konuşulabilir, diyor. Tüzükte böyle bir kayıt yoktur. Yanlış yola gitmeyiniz. Bundan iki sene evvel geçmiş bir hâdise vardır. Bir vilâyette bir polis karakolunda bir vatandaş dövülmüş o gün gazetedede haberin çıkması üzerine o zamanki muhalefet mebuslarından Hamdi Orhon bunu Meclise getirdi. (Soldan, takrirle sesleri) Hayır, gündem dışı olarak. O zamanki Riyaset Divanı buna imkân vermiştir. Çünkü, Tüzükte Meclis içi, Meclis dışı farkı yoktu. Ta uzaktaki bir karakolda cereyan eden bir hâdise karşısında bu imkânı veren Riyaset Divanı Meclis çatısında geçen mühim bir hâdise hakkında nasıl söz vermez? Zaten burada Meclise mal olmuş bir muamele, Meclis içinde ifade de edildikten sonra dışarda bozulursa bunun konuşulmaması usulsüzlüktür. Protesto ederim, kendilerini protesto ediyorum. (O, sesleri) Evet protesto ediyorum. Sizin de gücünüz yerterse beni protesto edin.

REİS — Protesto tâbiri üzerinde ayrıca durulacaktır.

Evvelâ kendilerine cevap vereyim. Burhanettin Onat arkadaşımıza Riyasetin söz müsaadesi verdiğiinden bahsolumuştur. Arkadaşımız söz talebettiğinden Riyaset kendisine hangi madde hakkında ve ne üzerinde konuşacağını sormuştur. Ancak, kendilerine Dahilî Nizamnamenin 89 ncü maddesine göre; Dahilî Nizamname hükümlerine riayetsizliği kabul ettiği takdirde söz verileceği tarafımızdan beyan edilmesi üzerine Burhanettin Onat arkadaşımız, hayır bu hususta söz istemiyorum, demiştir. Yalnız kendilerine Dahilî Nizamnamenin 84 ncü maddesinin üçüncü fıkrasını hatırlatırım, lütfen okusunlar : «Milletvekili arkadaşlarımız oturdukları yerden kısa beyanda bulunmak isterlerse Reis ona müsaade eder» kaydını ihtiva etmektedir, bu madde. Burhanettin Onat arkadaşımızın oturduğu yerden kısa beyanına Riyaset müsaade etmiştir. Bu, Dahilî Nizamnamenin 84 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasına göre Reise verilmiş bir haktır.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Muhalif, muvafık herkese eşit muamele şartıyla...

REİS — Gayet tabii. Zatâlinizin söz talebi Dahilî Nizamnameye riayetsizlik hakkında olsa idi, derhal söz verilirdi. Zatâliniz vermiş olduğunuz takririn iyi anlaşılmadığını beyan buyurdunuz.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — İtiraz vukuunda, usul tekrarlanmaktadır. Takrir usulü dairesinde tekrar okunmadı.

REİS — Yüksek Heyet takririn tekrar okunmasına lüzum görmedi.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Bu hususu reye koymadınız ki..

REİS — Bu vaziyet karşısında Riyaset takriri reye koymak suretiyle muameleyi tekemmül ettirmiştir. Riyasetin her hangi bir usulsüzlüğü mevcut değildir.

Evvelce bir başka Reis arkadaşımızın Hamdi Orhon'a söz verdiğini beyan buyurmuşunuz. 83 ncü madde gereğince takdir hakkı Riyasete verilmiştir. Riyaset takdirini kullandı söz vermedi.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Ne takdir..

REİS — İsrar buyurdunuz, 95 nci maddenin son fıkrasına göre Yüksek Heyete müracaat ettim. Yüksek Heyet Riyasetin takdirine uyarak söz vermedikten sonra hiçbir usulsüzlük mev-

cut değildir. Dahilî Nizamnamenin bütün hükümleri karşısında Riyasete tevcih ettiğiniz bir kusurun ademimevcludiyetini iddia ediyorum. Madde ve fıkra göstererek, Riyasetin İctüzüğe aykırı hareket ettiğini iddia ediyorsanız size tekrar söz vereceğim; buyurun beyefendi.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Efendim; Nizamnamei Dahilî maddelerinin uygulanışında ihtilâf vukuunda emsaller nazarı itibara alınmak suretiyle muamele tatbik olunur. Hamdi Orhon Beyin söz alma meselesinde, nizamname-de çok sarîh bir ifade yoktur denilmemiş, Millet Meclisi bu şekilde bir konunun getirilebileceğini kabul etmiş ve bir teamül ve hak teessüs etmiştir. Binaenaleyh böyle teessüs etmiş bir teamül ve misal varken Riyaset Divanının bu vaziyette yeniden söz vermiyeceğini beyan etmesi usul ve teamüle ve Meclisin aldığı karara aykırıdır. Bunu ifade etmeyi vazife bildim.

REİS — Arkadaşımızın beyanları tamamen şahsi kalmaktadır.

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Sizinki hem şahsi, hem indî..

REİS — Riyaset takdirini şahsan değil, Dahilî Nizamnameye sadık olarak kullanmıştır. Haksız protestoları yersizdir. Ve haksızdır.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)*

REİS — Yüksek Meclis Orman Kanununun maddelerine geçilmesini kabul buyurduğuna göre, maddelerinin müzakeresine geçiyoruz.

Birinci maddeyi okutuyorum :

Orman kanunu lâyihası

Birinci Fası

Ormanların tarifi, taksimi idare ve murakabesi

MADDE 1. — Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır.

Ancak :

- A) Sazlıklar;
- B) Step nebatlarıyla örtülü yerler;
- C) Her çeşit dikenlikler;
- Ç) Parklar;
- D) Şehir mezarlıklarıyla, kasaba ve köyle-

rin hudutları içerisindeki mezarlıklarda ağaç ve ağaçlıklarla örtülü yerler;

E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmiyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler;

F) Sahipli ziraat arazisi olarak kullanılan ve dağınık, yer yer küme ve sıra halinde bulunan her nevi ağaç ve ağaçlıklarla örtülü yerler;

G) Ormanların dışındaki sahipli arazide ve bunların kenarlarında bulunan dağınık veya yüz ölçümü üç hektarı geçmiyen ve devlet ormanlarına mesafesi en az üç kilometre olan grup halindeki her nevi ağaç ve ağaçlıklar;

H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan her nevi meyvalı ağaç ve ağaçlıklar;

İ) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle hususi kanunu gereğince devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan ve imar,

ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler;

J) Funda veya makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler;

Orman sayılmaz.

REİS — Madde ile alakalı bir takrir var okuyoruz, efendim :

Yüksek Reisliğe

Orman kanunu tasarısının birinci maddesinin fıkra fıkra müzakeresini arz ve teklif ederiz.

20 . VIII . 1956

Manisa	Uşak	Uşak
H. Büke	Y. Aysal	O. Dengiz

REİS — 1 nci maddenin fıkra fıkra müzakeresini Dahili Nizamnamenin 108 nci maddesi mucibince reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

A) Sazlıklar;

REİS — Söz isteyen var mı, efendim? Buyurun Ali Bey.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar; buradaki «Sazlıklar» kelimesi zait ve fazladır. Tayyını arz ve teklif ederim. Aynı şekilde diğer üç fıkranın üçü de fazladır, hiçbir faydası yoktur.

REİS — (A) fıkrası hakkında başka söz isteyen var mı? (Yok, sesleri)

REİS — Fıkrayı oyunuzaya arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

B) Step nebatlarıyla örtülü yerler;

REİS — Söz isteyen var mı? Yok. Fıkrayı kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C) Her çeşit dikenlikler;;

REİS — Söz isteyen var mı? Yok. Fıkrayı kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ç) Parklar;

REİS — Fıkra üzerinde söz isteyen var mı? Yok. Fıkrayı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

D) Şehir mezarlıklarıyla, kasaba ve köylerin hudutları içerisindeki mezarlıklarda ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler;

REİS — Fıkra hakkında söz isteyen var mı? Yok. Fıkrayı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler;

REİS — Söz isteyen var mı? Buyurun Beyefendi.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Aziz arkadaşlarım, (E) fıkrasını okuduğumuz zaman anladığımız mâna şu oluyor: Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler orman sayılmaz. Arkadaşlar, bir tabiat parçası olacak, civarında da bir orman bulunacak ve bu arazi içerisinde yetişen ağaçlar, orman içerisinde yetişmeyen soyundan olan ağaçlar bir araya gelecek ve bunlar orman sayılmıyacak. Şimdi bir defa bunlar tabiata da aykırıdır. İkincisi, böyle olsa dahi bunu müteakıp gelen F fıkrasında aslında sahipli araziden bulunan bütün ağaçlar (hangi neviden olursa olsun) ormandan sayılmadığına göre, E fıkrasının lüzumsuzluğuna kaaniim. Bunun çıkarılmasını arz ve teklif ediyorum. Ayrıca bu hususta bir de takrir takdim ediyorum.

Bunun için bu, tatbikatta da birçok ihtilâflara yol açan bir fıkra olarak ortaya çıkıyor. Burada tasarının heyeti umumiyesi üzerinde konuşan arkadaşlarımızdan, evvelki Orman Kanununun tatbiki üzerinde ormancılardan kötü tatbikatlarından dolayı bir sürü serzenişleri ile Meclis karşı karşıyadır. Bu itibarla maddeyi hiçbir ihtilâfa yol açmadan, açık kapı bırakmadan yapar ve tatbikatçının eline verirsek; tatbikatçı da bunu iyi tatbik edecek ve ihtilâf çıkarmıyacaktır. Şimdi bunlar bir tatbikatçı olarak bir mühendisin eline geçince; tatbikatçı bu maddeye göre evvelâ vatandaşın müracaatını eline alacak. Vatandaş müracaatında; benim şu sahibi bulunduğum mülk üzerinde ağaç vardır; bunu bana ver diyecek. Bölge şefi gelecek, bakacak. Filhakika arazinin sahipli olduğunu tesbit edecektir, ve civardaki ormanlarda bulunan ağaçlardan olduğu için bu ağacı bu vatandaşa vermeyecek. Vermediğine göre, şimdi belki iddia edecekler, diyecekler ki F fıkrasına göre verilir ve F fıkrasına göre halledilecektir. F fıkrasında verileceğine göre E fıkrasında bu yersizdir, ve maddenin aslında mevki tatbikte bulunan kanunlardan hangi kanunun hangi maddesine isabet ettiği ve hangi maddeye göre kaleme alındığı bellidir. Orada ağaç nevelerinden bahsedilmiştir. Bu kanun tasarısında ağaç neveleri

ortaya atılmadan umumi mânada yazılmak istenmiştir.

Evvelki Hükümet tasarısında, bu kanun teklifinde E fıkrası bu şekildedir ve aşağıdaki F fıkrasındaki (sahipli arazi) kaydı yoktur. Böyle olduğu zaman E fıkrasının kabulü mümkün olurdu. Fakat sahipli arazi şekli F fıkrasında ifade edildiğine göre, E fıkrasının yeri yoktur. Tatbikatta, bu işle ilgili arkadaş bunu ister iyi tatbik eder, isterse etmez. Bu durum karşısında ihtilâfla karşı karşıya kalır. İlgililerle Orman İdaresi arasında anlaşmazlıklara yol açar.

Teklifimi Riyasete takdim ediyorum.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım, arkadaşımız Bekir Baykal bu mevzuda Ziraat Encümeninde vâkı görüş ve mütalâalara aykırı olarak beyanda bulunmuştur. Ziraat Encümeninde bu mesele aylarca tezekür etmiştir. Arkadaşlar, (E) fıkrasının hükmü başkadır, (F) fıkrasının hükmü başkadır. (F) fıkrasında «Ziraat arazisi» denilmektedir. Halbuki (E) fıkrasında ziraat arazisi değildir. Meselâ 100 hektar vüsatındaki köknar, 500 hektarlık Okaliptüs bir köyün civarındadır; çam, kavak veya kayın ormanı bir köyün civarındadır. Bir insan 100 hektarlık bir akasya ormanı vücuda getirebilir. Arkadaşımın teklifi köylünün aleyhinde bir hüküm olacaktır. (F) ile (E) fıkrası telif edilmemektedir.

Ağaç isminin zikredilmemesi vatandaşın lehindedir. Bugün tadadedilse Okaliptüs veya köknar denilse, bir köy civarında bir kimse başka bir nevi ağaçlık meydana getirirse orman olarak mütalâa edilecektir. Binaenaleyh (E) fıkrası vatandaşın mutlak olarak lehindedir, onun aleyhinde değildir. Bunun kaldırılması hiçbir suretle yerinde olmayacaktır. Aynen kalmasını Ziraat Encümeni olarak rica etmekteyim.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Biz kabul etmemekteyiz.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, Bekir Baykal arkadaşımın E fıkrası üzerindeki mütalâası tatbikat bakımından çok önemlidir. Bu fıkranın yerinde kalması, yarın orman bölge şeflerini, orman işletme müdürlerinin sahipli arazi üzerinde bulunup F fıkrasında gösterilmiş olan ağaçların dahi orman sayılmasına sebebiyet verecek bir madde

olarak bizi endişeye düşürmüştür. Bu itibarla bu fıkra üzerinde encümen aylarca üzerinde durmuştur. Fakat her nedense hükümet olarak Orman Umum Müdürlüğü bu madde üzerinde ısrar etmiştir. Tasavvur ediniz sahipli arazi olup da orman bölgesinde halen ziraat arazisi olarak kullanılmıyan yer var mıdır? Kaldı ki, vatandaş, böyle bir yerde, tatbikatta ormana dahi rücu etmekte iken sahipli arazi boş kalır mı? Şu halde tatbikata böyle bir şey tasavvur edilemez. Bu itibarla E fıkrası tatbikatta yarın bizim endişe ettiğimiz şekilde birçok ihtilâflara meydan verecektir. Onun için sahipli ziraat arazisi hakkında vatandaşlara tanınmış olan hakları daha müte-kaddem bir madde halinde serdetmektedir. Bunun kaldırılması vatandaşa genişlik verecektir ve muhafazası hiçbir fayda sağlamıyacaktır. Onun için Bekir Baykal arkadaşımın teklifinin kabul edilmesini bilhassa rica ederim.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar; Bekir Baykal arkadaşımın dediği gibi bu E fıkrası ormancı vatandaşı hükümet aleyhine en büyük infial yaratacak bir fıkradır. Meselâ bir sahipli arazi vardır, burada kavak, çam, kızılğaç yetiştirecektir. Civarında da kavak ve kızılğaçlı bir orman vardır. Ormancı, civarında aynı ağaçlar olduğu için kesemezsin, demektir, asli mânası budur.

Cemal Tüzün arkadaşımın dediği gibi, bunlar okaliptüs, kavak yetiştirecekmiş. Bu hususi orman, diğer maddelerde gelecek hususlardır. Bunlar orman rejimine tâbidir. Onun için aşağıdaki (F) fıkrası her şeyi içine almaktadır. (E) fıkrası vatandaşla hükümet arasında bir ikilik yaratacaktır. Binaenaleyh (E) fıkrası zaittir. İhtilâflara yol açacaktır. Bu (E) fıkrasının kaldırılmasını arz ve teklif ederim ve Bekir Baykal arkadaşımın tavrına iştirak ediyorum. Takdir sizindir.

REİS — Sadettin Karacabey, buyurun.

SADETTİN KARACABEY (Bursa) — Muhterem arkadaşlarım, (E) fıkrası mevzuunda benden evvel konuşan arkadaşların noktai nazarlarına iştirak etmiyorum. Bu (E) fıkrası vatandaşın lehine bir hükümdür. Bu itibarla bundan endişe etmesinler. Zaten aşağıdaki madde hangi kısımların orman addedebileceği bir kıstasla tâyin edilmiştir. Arkadaşım Cemal Tüzün'ün söylediği gibi, şimdi memleketimizde bir

kavak sanayii teşekkül etmiştir. Ancak, bu, orman mefhumuna girmeli midir, girmemeli midir? Bu madde orman dışında addedilmemelidir. (H) fıkrasında meyvacılığa ve meyva ağaçlarına dair hüküm vardır. Bu itibarla (E) fıkrasının kalması vatandaşın lehinde bir hükümdür. Bunun ipkasını istirham ediyorum.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Muhterem arkadaşlar, benden evvel konuşan arkadaşın fikirlerine iştirak ediyorum. Bu fıkra tamamiyle vatandaşın lehine olarak mütalâa edilmiştir. Çünkü bundan sonraki fıkralarda küme halinde bulunan ağaçlar, ağaçlıklar, üç hektara kadar bulunan ormanlık sahalar ormandan sayılmaz diyor. Her hangi bir vatandaş arazisinden ayırıp da kavak, okaliptüs ve sair meyve ağaçları tesis ettiği zaman bunları orman dışında olarak mütalâa etmiş bulunuyor. Bu bakımdan yerindedir, fıkranın kabulünü istirham ediyorum.

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Efendim; bu maddenin heyeti umumiyesinde sahipli arazide bulunan ağaçlar hakkında muhtelif fıkralarda hüküm serdedilmiştir. Bunlar mütakıp fıkralarda gelecektir. Fakat bu fıkranın lüzum veya ademilüzumu hakkında bir fikir edinebilmek için bu mütakıp fıkralara temas etmek aşikârdır. Sahipleri arazide bulunan ağaçlar hangi takdirde orman addedilmiyor? Bu fikrayı yok farzediyoruz. Bir kere kültür arazisinde bulunan seyrek ağaç, 2 meyvalı ağaçlar.

Ormanların dışındaki sahipli arazide, ormandan şu kadar kilometrede bulunan ağaçlar, bunlar orman addedilmiyor.

Şimdi arkadaşlarımız diyor ki, bu fıkra lüzumsuzdur, vatandaşın aleyhinedir.

Farzedelim ki, bu fıkra yoktur. Buna mukabil sahipli bir arazide, civardaki orman ağaçlarının dışında bir ağaç yetiştirmiş, orman halinde veyahut vaktiyle yetiştirmiş. Eğer bu fıkra çıkarsa bu nevi sahipli arazidekiler orman addedilir. Halbuki bu fıkra kalırsa o nevi sahalar orman addedilmeyecektir. Bu da aşikârdır. Bu sebeple bu fıkra vatandaş lehindedir. Kalması lâzımdır. (Bravo, çok doğru sesleri)

REİS — Süleyman Çağlar.

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Kastamonu) — Efendim; şimdiye kadar konuşan arkadaşlarımız iki tezi müdafaa ettiler. Bir kısım arkadaşlar (E) fıkrası kalsın, vatandaşın lehine dediler, diğer arkadaşlar da bu fıkra çıkarılsın dediler.

Şimdi bu kanun memleketin bütün sathını alâkadar eder. Müsaadenizle bu kısmı okuyayım. (Sahipli arazide bulunan ve civarıdaki ormanlarda tabii olarak yetişmiyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler)

Karadeniz'i gözümün önüne getiriyorum, o muntakada aynı cins ağaçlar yetişir, okaliptüs yetişmez. Burada devlet ormanı var. Vatandaş da ormana meraklı, ağaç yetiştirecektir. Burada okaliptüs yetişmez, mutlaka devlet ormanında yetişen çam, meşe, kayın gibi ağaçları yetiştirmek lâzım.. Vatandaş bu ağaçları yetiştirirse orman sayılacak. Binaenaleyh, bu fıkranın telif edilmesine imkân yoktur, (E) fıkrasının çıkarılması lâzımdır. Bekir Baykal'ın takririne iştirak ediyorum.

REİS — Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Aziz arkadaşlarım; Sebati Ataman arkadaşımız, bu fıkra vatandaşların lehinedir, bunu, ormandan saymayalım, madde kalsın, dediler.

Şimdi arkadaşlar; biz burada bir tarif yapıyoruz. Orman, hangi şartlar altında, hangi nevi ağaçlar bir araya gelirse orman olur, hangi ağaçlar ne şekilde bir araya gelirse orman sayılmaz? Türkiye ormanlarında yetişen ağaç grupları, vatandaşa ait ağaç toplulukları ne şekilde olursa orman sayılmıyacak? Hangi yabancı nebat, okaliptüs gibi yabancı ağaçların girmesi halinde ne kadar saha orman sayılmıyacak? Bu tarifin ilmi bir tarifi olması lâzımdır.

Bu bakımdan, şayet mutlaka hariçten gelen nebatları beyan ederken bunları tesis etmek istiyorsak, bunun için bu ağaç nevelerini, bunların hangi ağaçlar olduğunu, çam, okaliptüs ve saire gibi, isimlerini zikretmek suretiyle tariftan anlamak mümkün olur. Ancak bu şekilde ilmi bir tarif yapmak lâzımdır. Kanuni bir tarif, bir kısım ağaçları orman saymak, bir kısım ağaç topluluklarını, saymamak, doğru olamaz kanaatindeyim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlarım; bazı arkadaşlar, (E) ve (F) fıkralarından; bâzısı birinin, bâzısı öbürünün kaldırılması lüzumunu ileri sürdüler. Naçiz kanaatime göre, bir kanun ne kadar sarîh olursa o kadar ihtilâttan âri olur. Biz yukarıda, orman mefhumu haricine çıkarılacak çeşit-

li maddeleri, çeşitli hususları teker teker orman haricine çıkacak maddeler içine, ağaçlar içine alırken; sahipli olan arazi içinde bulunan (E) fıkrasındaki «civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmiyen ağaç ve ağaççık nevelerinin» ve F fıkrasında «sahipli ziraat arazisi olarak kullanılan ve dağınık, dâhilinde, yer yer, küme ve sıra halinde bulunan her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler» gibi ilerde her hangi bir ihtilâta sebebiyet verecek bir sarahati ortadan kaldırırsak o vakit sahipli arazi dâhilinde bulunan her nevi ağaç veya ağaç topluluklarının kesilmesi hakkında bir hüküm ve karara varmayı oradaki orman bölge şefinin takdirine bırakmış oluruz. Bunun içinde ağaçlıklar var, zeytinlikler var. Ben bu maddenin kaldırılmasını değil, F fıkrasında yer alan sıra ve küme tâbirinin daha ziyade sarahate isal edilmesini rica edeceğim. Çünkü küme tâbirinden ne anlarsınız, üç ağaç da, üç hektar da bir kümedir. Binaenaleyh esas prensip itibariyle bu fıkraların nâfiz kânaatimece yerinde kalması, hattâ şu, küme tâbirinin ilerde her hangi bir ihtilâta meydan verilmeyecek şekilde tasrih edilmesini rica ederim, efendim.

REİS — Komisyon.

ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; Orman Kanununun birinci maddesi kül halinde mütalâa edilirse her maddesinin birbirini tamamlayarak bir kül halinde birinci maddeyi teşkil ettiğini görürüz.

D fıkrasının burada yer almasının sebep ve hikmeti şudur; bir defa bu tez encüme aynen gelmiştir. Memleketimizde gelenek halinde bir kavaklılığımız vardır. Bu selvi kavağıdır. Sonra memleketimizde ağaçlandırma politikasında dışarı memleketlerden gelen bâzı kavak neveleri vardır. Kanada kavağı gibi. Sonra memleketimizi ikinci bir vatan yapan okalıptüs gibi ağaç cinsleri vardır. Yarın başka bir ağaç cinsinin bu memleketi vatan itihaz edeceği ihtimal dâhilindedir. Fen o kadar ileri gitmiştir ki; ilmi nebat üzerinde sekiz sene içerisinde direklik ve ke-restelik kavak ağacı yetiştirilmiştir. İtalya ve Amerika'da bu bir kültür haline getirilmiştir. Biz (D) fıkrasını, doğrudan doğruya tabii olarak ormanlarımızda yetişmiyen selvi kavağı ve okalıptüs gibi ağaçları memleketimizde 100 - 200 hektar, bâzı ahvalde kooperatifler meydana ge-

tirmek suretiyle 500, 1 000 ve 2 000 dönüm kavak yetiştirmek yoluna gidilmekte, bunlar tamamen orman mefhumu dışında bırakılmaktadır. Fakat bâzı arkadaşlar aşağıdaki fıkraları mü-lâhaza etmeden bu maddenin kaldırılmasını istiyorlar. Hayır, bu maddenin kalkması doğru değildir, bu madde lüzumludur. Bu madde kalkarsa aşağıda diğer maddelerde bâzı tahdidî hükümler vardır. Onların çerçevesi içine sokmıyalım. Bu o zaman halkımızın aleyhine olur. Bu hem halkın hem de köylünün gayet kısa bir zamanda yetiştireceği bir ağaç kültürüdür. Bu, vatandaşlar için aleyhte bir hüküm olur. Bu maddenin yerinde kalması şarttır ve lâzımdır. Bunun zararı yoktur arkadaşlar.

REİS — Reşat Akşemsettinioğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım; görülüyor ki (E) fıkrası Yüksek Heyetinizi yakından ilgilendiriyor. Bir kısım arkadaşlar bu fıkranın kaldırılması, bir kısmı da aynen kalması hususunda ısrar ediyorlar. Deniliyor ki, «Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanda tabii olarak yetişmiyen ağaçlar orman sayılmaz.» Bunlar, kavaklar, okalıptüs, servi kavakları, kara kavaklar, hattâ şu veya bu şekilde aynı toprak bölgesinde yetişen türlü ağaçlar, ak kavak gibi ağaçlardır. Bu madde gayet tehlikelidir. Vatandaşın aleyhinedir. Aşağıda (H) fıkrasında diyoruz ki, «Meyvalı ağaçlarla birlikte kavaklar, söğütler ve okalıptüsler orman sayılmaz.» Hükümet olarak niçin bunun üzerinde bu kadar ısrar ediyorlar? Anlaşmazlık buradadır. Tatbikatta görülmüştür ki 5653 sayılı Kanunla 3116 sayılı Kanunun bâzı maddeleri değişmiş sahipsiz arazideki ağaçların vatandaşlara verilmesi kabul edilmiş olmasına rağmen tatbikatta bunun aksaklıkları görülmüştür. Bu mevzuda her gün birçok şikâyetlere nuttali olmaktayız. Köy mezarlıkları orman dışında bırakılmıştır. Buna rağmen köylü mezarlıklardan ağaç kesemez. Kendi tapulu arazisinden de ağaç kesemez. Halbuki 5653 sayılı Kanun bu hakkı tanımıştır. Onun için encümenden rica ediyorum; bu E fıkrasını kabul etmiyelim. Bu vaziyette köylü derdini kime anlatacak? H fıkrasında düşünülen mahzurlar teklif edilmiştir. Kavaklar, okalıptüs ormanları ve buna mümasil ormanlar tamamen orman dışında bırakılmıştır. Söğütler dâhil edilmiştir. Binaenaleyh Bekir Baykal arkadaşımız gibi ben de E fıkra-

sının kaldırılmasını vatandaş lehine olarak kabul ediyorum, bu fıkranın kaldırılmasını bil-hassa rica ediyorum.

REİS — Nihat İyrihoz.

NIHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, (e) fıkrasındaki tâbir, «sahipli arazi» olmasaydı yani Hükümetin teklif ettiği maddenin (e) fıkrasına «sahipli arazi» kelimesi konmasaydı, ben-denizce bu münakaşalar olmayacaktı. (e) fıkrasının kalmasında fayda vardır arkadaşlar. Arkadaşlarımızın burada söyledikleri bâzı mahzurlar mütaakkip maddelerdeki hükümlerle ortadan kaldırılmıştır. (e) fıkrasının konmasındaki gaye, vëgétationu kuvvetli ağaç yetiştirmek; yeni yetişen ağaçlardan yeni ormanlar teşkil etmektir. Bunda telâş edecek bir şey yoktur.

REİS — Fıkra hakkında başka söz isteyen var mı? Buyurun Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, 12 sene bu işin içinde çalışmış bir arkadaşımız olarak durumu size açıkça arz edeceğim.

Arkadaşlar, bu (E) fıkrası yeni çıkmış, tecrübesiz orman mühendis ve mühendis muavinleri ile vatandaşlar arasında birtakım münakaşa ve sızlanmalara sebebiyet verecektir. 12 sene işletmecilik yapmış bir arkadaşımızın. Vatandaşın o civardaki ormanda yetişen neviden bir ağacı varsa kesemez, kestirmezler. Orman müfettişi gelir ve kesemezsin der, işin içinden çıkar. Bu fıkranın tayyî lâzımdır arkadaşlar. (F) ve (H) fıkraları zaten aynı hususu ifade ediyor. Bu sebeple (E) fıkrasının yeri yoktur. Aksi halde orman-çılarla vatandaş arasında büyük ihtilâflara sebep olacaktır, hükümete birçok şikâyetler gelecektir.

Size bir hususu arz edeyim. Şimal - Karadeniz'de Hopa'dan ta boğazlara kadar bu arz edeceğim vaziyet aymdır. Vatandaşın tarlasının kenarında 3 - 5 kızıl ağacı veya çamı vardır. Ormançı gelir, bu ağaçlar ormanda da yetişiyor, şu halde kesemezsin, der. Bu fıkranın mânası budur.

REFET AKSOY (Ordu) — Yanlış anlıyorsunuz.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Düşününüz arkadaşlar, civarındaki ormanlarda yetişmiyen ne ağacı olabilir, Karadeniz'de hurma mı yetişecek?

REFET AKSOY (Ordu) — Yalnız Karadeniz'i değil bütün Anadolu'yu düşün.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Evet, bütün sathı düşünün, meselâ Cenupta Komisyon Reisinin dediği gibi sedir yetişir. Peki, vatandaşın tarlası kenarında sedirden gayrı ne yetişir? Aşağıdaki hükümlerde yeniden orman yetiştirenlerin, hususi orman rejimine tâbi tutulduğunu görüyoruz, bu vatandaşın lehinedir. Bütün ihtilâfların, vatandaşla meslektaş arasındaki bütün münazaaların sebebi bu fıkra olacak ve hükümete muazzam şikâyetler yağacaktır. Onun için bu fıkranın hiç yeri yoktur, fuzulidir, kaldırılması yerinde olacaktır. Bekir Bey arkadaşımızın bu husustaki teklifi çok yerindedir. Milletimin ve meslektaşlarımla münazaalarının kalkması için bunu arz ve teklif ediyorum.

REİS — Şefik Çağlayan.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Efendim arkadaşların konuşmasından bâzı hususların yanlış anlaşılmış olduğuna kaani olduğum için ikinci defa söz almış bulunuyorum.

Şimdi arkadaşlar, sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmiyen, diyor. Eğer yetişirse bu kabil ağaççıklar küme halinde, sıra halinde üç hektara kadar olanlar orman idaresi müdahale etmiyor. Esasında orman mefhumunun dışındadır. Amenajman tatbik edilmiyor orman mühendisleri müdahale etmiyor. Tamamen ormanın dışındadır.

Üç hektardan fazla olduğu takdirde tabii olarak yetişenler için Devlet Orman İşletmeleri yine bu ormanları istimlak etmiyor. Aynı zamanda böyle yerlerde amenajman plânları istiyor. Devlet Orman İşletmelerinin murakabesini istiyor. Mesela buradadır. (E) fıkrası eğer tabii olarak civarındaki ormanlardan, ağaçlardan üç hektardan fazla olduğu takdirde 10 hektar, 20 hektar, 100 hektara kadar hiçbir zaman orman işletmeleri müdahale etmiyor. Amenajman plânları istemiyor. Tamamen vatandaşın lehinde bir hükümdür. Bunun aksi zaten kanunda yer almış hükümlerde vardır. Biz vatandaşın lehine olan bir hususu neden kaldırıyoruz? Lehindedir. Bu bakımdan durum tavazzuh etmiştir. Aynen kabulünü istiham ediyorum.

REİS — Nâzım Batur buyurun.

NÂZİM BATUR (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, bu tasarrufların birinci maddesinin (E) fıkrasına müşabih bir fıkra 5653 sayılı Kanunun birinci maddesinin (C) fıkrasıdır. Bu fık-

rada der ki: «Sahipli her çeşit ziraat arazisi içinde emekle yetiştirilen ve tabii olarak ormanlarda yetişmiyen kavak, okalıptüs, söğüt, akasya gibi ağaçlıklar».

Burada muayyen ağaçlar istisna edilmiştir. Bu maddeye göre vatandaşın kavakları kesip haricé göndermesi lâzımdır. Orman İdaresi taşra teşkilâtına yaptığı bir tamimle «sizin ormanlarımızda kavak ağacı vardır. Orman idaresinden izin almadan hiçbir veçhile kesilemez ve sevk edilemez» diye emir verilmiştir. Benim bir komşum vardır bahçesinde emekle yetiştirdiği 3 aded kavak ağacını kesmek için Orman İdaresine müracaat etti, hariçten bir cip tuttu, adam getirtti ve keseceği ağaçları damgalattı, ağaçları kestikten sonra tekrar ciple memur getirdi, tomrukları damgalattı ve bir sürü muamelelerden sonra bunları kestirip o günün icaplarına göre ağacın metre mikâbını aşağı-yukarı 35 - 40 liraya sattı. Esasen üç metre mikâbtan ibaretti. 120 lira kadar bir şey aldı ve bunun kırk lirasını memur getirmek için nakliye ücreti olarak verdi.

Şu kanun elde iken Orman İdaresinin bunu yapmaya ne hakkı vardır ki üç kavak ağacına müdahale ediyor. Bu tabikatta aynen (E) fıkrasına nakledilmiştir. O Kanunun çıkardığı istisnai ağaçları dahi çıkarmış. (E) fıkrası burada bulunduğu müddetçe onu takibeden fıkralardaki istisnai hükümlerin başında balta gibi bekliyecek, onları felce uğratacaktır. Vatandaşın lehine olarak (E) fıkrasının çıkarılmasını istiyorum. Bekir Baykal'ın teklifi gibi çıkarılmasını istiyorum.

REİS — (E) fıkrası üzerinde bir kifayeti müzakere tavriri gelmiştir. okuyoruz efendim.

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Birinci maddenin (E) fıkrası üzerinde kâfi dedecede tenevvür edildi. Kifayeti müzakerenin oya konmasını teklif ederim.

Aydın

Nihat Eğriboz

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Kifayetin aleyhinde konuşacağım efendim.

Muhterem arkadaşlar, Nâzım Batur arkadaşın konuştuğundan sonra hakikaten müzakerenin kâfi olmadığına kanaat getirmektedirim. (Kâfi, kâfi sesleri)

Muhterem arkadaşlar, bu mevzuda bir iki arkadaşta daha söz vermek suretiyle vatandaşın lehinde daha salim bir karara varmış olacağız. Bunu hatırlatmak istiyorum.

REİS — Kifayeti oyunuzda arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Fıkra ile ilgili bir tavriri var okuyoruz.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Orman kanunu tasarısının birinci maddesinin (E) fıkrasının şifahen arz ettiğim sebeplerden dolayı çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Ordu Mebusu
Bekir Baykal

REİS — Fıkranın maddeden çıkarılması hususunu reyinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Kabul etmiyenler..

Efendim fıkranın çıkarılmasını isteyenlerle çıkarılmasını istemiyenler arasında gayet az bir ekseriyet farkı olduğundan tereddüdü izale için ayağa kalkmak suretiyle meseleyi tekrar reye arz edeceğim : (E) fıkrasının çıkarılmasını kabul edenler lütfen ayağa kalksınlar... Çıkarılmasını istemiyenler... Tavriri reddedilmiştir.

(E) fıkrasını reye arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

F) Sahipli ziraat arazisi olarak kullanılan ve dağınık, yer yer küme ve sıra halinde bulunan her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler;

REİS — Fıkra hakkında söz isteyen var mı efendim? Nihat İyriboz, buyurun.

NIHAT İYRİBOZ (Aydın) — Muhterem arkadaşlar; (F) fıkrasında Hükümet teklifinde kültür arazisi olarak bir tâbir kullanılmıştır. Bundan sonra kültür arazisi kaldırılarak sahipli ziraat arizisi kelimesi kullanılmıştır. Evvelce kültür arazisi kabul edilmiş olsaydı bundan evvelki münakaşaya ihtiyaç kalmıyacaktı. Encümen teklifini kabul eder, kültür arazisi yerine sahipli arazi kaydını koyarsak bu kısımları tamamen orman mevzuuna sokmuş oluyoruz. Yani bu şekilde sahihsiz olan arazi orman mevzuuna giriyor, ve bu arada her hangi bir müdahale mevzuubahs olmuyor. Bunun gibi birçok arazi mevcuttur. Son senelerde makinelerin memleketimize gir-

mesi dolayısıyla bu gibi arazinin çoğu ekilmiş ve bu yüzden ihtilâflara yol açacak mahiyet almıştır. Bu gibi arazinin ekserisi tapusuzdur. Bunları müdafaa noktasından Hükümetin teklifinin kabul edilmesi yerinde olacaktır. Hükümet teklifini kabul etmek gayet münasiptir. Bu hususta bir takrir takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

REİS — Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Arkadaşlarım; bu tasarıda aynen yazılı şekilde (F) fıkrasının kabul edilmesi lâzımdır. Sayın Nihat İyriboz hocamızın ifade buyurdıkları gibi burada «sahipli» kelimesini kullandığımız takdirde hâdise tatbikatta bambaşka bir şekil alacaktır. (E) fıkrasında kabul ettiğimiz, (civarındaki ormanlarda) tâbiri, ağaç olmıyan yerler içindi. Aşağıda «sahipli» kelimesi kullanılmadığı cihetle bahis mevzuu olan kültür arazisidir.

Şimdi tatbikatçı olarak vatandaş müracaat eder, bu arazideki ağacı ben istiyorum, verirsiniz, der. Buna bölge şefinin vereceği cevap şudur : Cıvardaki ağaç olmadığına göre bunu (E) fıkrasına göre sana veremeyiz. (F) fıkrasına göre de veremeyeceğim. Çünkü (F) fıkrası, sahipli araziden bahsetmektedir. Bu arazi kültür arazisi değil, orman arazisidir.

Burada ağaç yetişmiştir. Bu, kültür arazisi değildir, orman arazisidir der ve vatandaşa bu hakkını da vermez. Birinci fıkra ile bu şekilde vermez, ikinci fıkra ile de vatandaşın elinden alır ve bu suretle vatandaş arkasına bakarak evine gider.

REİS — Nihat İyriboz, buyurun.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Evet arkadaşlar, arkadaşım kısmen haklıdır. Kültür arazisi tâbiri kullanılırsa biraz şümulü oluyor ama, (kültür) yerine (ziraat) kelimesi kullanılırsa mesele halledilir. Çünkü ziraat demek, ziraat arazisi demektir.

REİS — Fıkraya ait bir tadil takriri var, okuyoruz.

ADNAN KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Encümenden bir soru soracağım.

REİS — Buyurun.

ADNAN KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Birinci maddede aşağı-yukarı her fıkrada (Sahipli arazi) kelimesi geçmektedir. Hukukun bu kelimenin mânasını anlıyamadım durumdayım. Sahipli arazi diye tapu ile sahibolunan arazi mi

bahsedilmekte, yoksa bunun haricinde meselâ 20, 25 ve 50 seneden beri zilyedlikle sahip bulunan arazi de kastedilmekte midir? Bu sahipli denilen arazi Kanunu Medenin 639 ncu maddesi mucibince tescil hakkı muhafaza edilerek mi kanunda yer almıştır? Bunun komisyondan izahını rica ederim.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, bugün mer'î kanunlarımıza göre sahipli olarak kanunlarımızın kabul ettiği bütün mefhumlar bu sahipli kelimesi içerisinde mevcuttur. Zilyedlik de bu sahiplikten istifade ediyorsa, bu kanunda da istifade edecektir. Encümenimizin anlayışı budur.

ADNAN KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Teşekkür ederim.

REİS — Fıkra ile ilgili tadilnameyi okuyoruz, efendim.

B. M. M. Başkanlığına

Şifahen arz ettiğim sebepler dolayısıyla birinci maddenin F fıkrasının Hükümetin teklif ettiği şekilde kabulünü teklif ederim.

Aydın Mebusu

Nihat İyriboz

REİS — Takriri oyunuzda arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

O halde maddenin (F) fıkrasını reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... kabul edilmiştir.

G) Ormanların dışındaki sahipli arazide ve bunların kenarlarında bulunan dağınık veya yüz ölçümü üç hektarı geçmeyen ve Devlet ormanlarına mesafesi en az üç kilometre olan grup halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklar;

REİS — Fıkra üzerinde söz istiyen, var mı, efendim?

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Arkadaşlar, ormanın tarifini yapmakta olduğumuz bu (G) fıkrasında, orman olmıyan yerlerle ormandan istisna edilen yerler zikredilmektedir. Ormandan uzak bulunacak, yüz ölçüsü 3 hektardan fazla olmayacaktır. Ama fıkradaki tarif ilmi dahi değildir, kanaatindeyim. Böyle bir mesafe tâyin etmek bazan ormanı dahi ortadan kaldırmayı icabettirebilir. Bu yolda bir takrir takdim ediyorum, kabulünü istirham ederim.

REİS — Nâzım Batur.

NÂZİM BATUR (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım; ormanın tarifini yapıyoruz. Bu-

rada orman olmayan yerler ve istisnalar zikredilmektedir. G fıkrası (ormanların dışındaki sahipli arazide ve bunların kenarlarında bulunan dağınık veya yüzölçümü üç hektarı geçmeyen ve devlet ormanlarına mesafesi en az üç kilometre olan grup halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklar..)

Bu G fıkrası bundan evvelki 5653 sayılı Kanunun birinci maddesinin D fıkrasının aynıdır, aynen kopye edilmiş, buraya konmuştur.

Bu fıkra dolayısıyla bugüne kadar birçok vatandaşlar mahkemelerde sürünmektedir. Üç kilometre ormana yakın veya uzak yerler arasında tapu tasarrufu ve mülkiyet bakımından fark gözetmektedir; bir köylünün iki arazisi vardır, birisi ormandan üç kilometre uzaktadır ve bu hüküm mucibince istediği gibi tasarruf etmektedir. Diğer arazisi devlet ormanlarına olan mesafesi üç kilometreden aşağı olduğu için devlet ormanı sayılacaktır.

4785 sayılı Kanunun birinci maddesi der ki, Türkiye'deki bütün ormanlar devletleştirilmiştir. Bu kanunun 5 nci maddesiyle de hak sahipleri bir sene içinde muteber belgeleriyle müracaat eder, parasını alır. Bir sene zarfında müracaat etmeyenlerin hakları iptal edilir. Hakkı iptal edilen insanların miktarı çoğalmıştır. Bunların birçok müracaatleri de hükümete vâki olmuştur. Onun üzerine 5658 sayılı Kanunla bu müddet bir sene daha uzatılmış ve orman sahiplerine bâzı haklar tanınmıştır, devlet ormanı içinde değilse, devlet ormanı ile münasebeti yoksa, birinci madde mucibince orman sayılan yerlerle çevrili değilse, bunlar için bir sene müddet kabul edildi.

Burada devlet ormanına olan mesafesi üç kilometre ve üç hektara kadar olan arazi de orman sayılmıyacaktır. Bu hükmün mefhumu muhalifi, yani, devlet ormanlarına olan mesafesi üç kilometrenin altında olduğunda orman sayılacaktır. Bu hüküm bu haliyle mülkiyet hakkını da iptal ediyor. Bunun için burada açık ifade etmek lâzımdır, üç kilometreden yakın olanlar orman sayılır ve istimlak edilir diyelim, kanun bu şekilde açık bir hüküm taşıyın, mefhumu muhalifinden bir mâna çıkarmıyalım.

Bu madde hakkında bir takrir takdim ediyorum ve buradaki 3 kilometre mesafe kaydının kaldırılmasını teklif ediyorum. Şimdi 3 kilometre kaydı kalkınca, üç hektarlık saha çoksa

bir hektara indirelim. Ama vatandaşım; arazisi kenarında, dere içinde, grup halinde, şu veya bu halde ne halde olursa olsun emekle yetiştirmiş olduğu, 100, 150 senedir ecdadından gelen, sahibi olduğu, ormanı biz bugün bir taraftan orman sevgisi yaratması için çalışırken, ve 50 sene müddetle vergiden muaf tutarken diğer taraftan, burada, emekle yetiştirdiği ormanı vatandaşım elinden alıyoruz. Bu böyle olduğu müddetçe, vatandaşla hükümet arasında daimi ve büyük bir huzursuzluk yaratılmış olacaktır. Bu bakımdan teklifimin kabulünü rica ederim.

REİS — Şefik Çağlayan.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Muhterem arkadaşlar; ormanların dışında sahipli arazilerde ve bunların kenarlarında bulunan ve yüz ölçümü 3 hektarı geçmeyen ve devlet ormanlarına mesafesi 3 kilometre olan grup halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklar.

Şimdi, arkadaşların, izah ettiler, biz niçin devlet ormanlarına üç kilometre mesafede bulunan ve üç hektar olan ormanları ormandan saymıyoruz, niçin bir kilometre mesafede bulunan ormanları ve daha yakın ormanları ormandan saymıyoruz? Esasında arkadaşımın noktai nazarına iştirak ediyorum. Biliyorsunuz ki, 3116 sayılı Orman Kanununun birinci maddesi 1950 de 5653 sayılı Kanunla tadil edilmişti. Bu tadil esnasında 5653 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra ilâve edilmişti. Bu fıkra 5 - 6 sene beri meriyettedir. Yani üç kilometre mesafede bulunan ve üç hektar olan ormanlar tamamen orman dışında mütalâa edilmiş ve bunlar orman dışında mütalâa edildiği için sahipleri tarafından tamamen kesilip kıymetlendirilmiştir. Aşağı - yukarı bugün ortada böyle ormanlar yoktur. Ama bugün üç kilometre mesafede olan ormanlar ormandan sayılamaz gibi bir hüküm ilâve edersek o zaman ormanları doğrudan doğruya tabiatın dış tesirlerine olduğu gibi mâruz bırakmış oluruz. Biz üç hektara kadar olan ve üç kilometre mesafede bulunan ormanları ormandan sayıyoruz. Fakat vatandaşın elinden hiçbir zaman tutup atmıyoruz, istimlak etmiyoruz. Her hangi bir şekilde müşkilât çıkarmıyoruz. Ama ortada bir formalite vardır. Yalnız orman işletmeleri bu teknik ve prensiplerin tahakkukunu onlardan istiyor. Kesim normal şartlar altında yapılıyor. Bir sene içinde üç hektarı çalacakem kesip piyasaya sürmüyor.

Arazi ve mülk sahiplerine müsaade ediyor. Bunu ormandan saymadığımız takdirde ormanların kenarına kadar olan kısım arazi sahipleri tarafından bir anda kesilip piyasaya sürülecektir. Ve o zaman evvelce orman kenarında bulunan; onu birçok tabii tesirlerden masun bırakan ormanları dış tesirlere mâruz bırakırız. Bu sebeple birçok tehlikelere ve âfetlere mâruz kalır ve fayda yerine zarar tevliyetmiş oluruz. Bu bakımdan bu fıkra 5 seneden beri meriyettir. Bunun başka şekilde değiştirilmesine lüzum yoktur. Fıkranın aynen kabulü gerekmektedir.

REİS — Reşat Akşemsettinioğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, (G) fıkrasında bahsedilen hüküm, Nâzım Batur arkadaşımızın da izah buyurdıkları gibi 5653 sayılı Kanunda aynen mevcuttur. Ancak, bu maddeyi tekrar buraya vaz'etmekle bir yanlışlık içinde bulunduğumuza kaanim. Deniliyor ki, bu nevi yerlerde, 3 hektara kadar olan sahaları hususi orman hükmüne tâbi kılmak için 6 ncı madde ile bir hüküm sevk ediyoruz. Halbuki Teşkilâtı Esasiye Kanununun değiştirilen 74 ncü maddesinin ikinci fıkrası, bilûmum ormanların devlet tarafından idare edilmesi için istimlâk edilmesi hususunu vaz'etmiştir. Bu itibarla artık Anayasada hususi bir orman rejimi mevcudolmadığına göre biz Anayasaya uygun bir kanun çıkarmak üzere çalışırken bu muvakkat 6 ncı madde ile bu fıkradaki hükmü birleştirmenin bir mânası kalmamıştır. Rica ediyorum, biz burada orman sayılmıyan bir yer tasavvur edeceğiz. Eğer böyle yaparsak, Anayasaya aykırı bir durum hâsıl olmaz ve eski kanunun düştüğü hataya düşülmez. Zararı yok, miktarı tahdidedelim. Üç hektar diyeceğimiz bir hektar diyelim. Fakat bu bir hektar ormana bitişik olsun veya olmasın, sahipli arazide olduğu için, sahibinin mülkiyet ve zilyedlik haklarını istismar etmek gibi bir vaziyetle vatandaş hukukun en büyük teminatından mahrum bırakılmayalım. Ve demokrasiye uygun bir hüküm kabul edelim. Onun için Nâzım Bey arkadaşımızın izahatı dâhilinde taktirini kabul edelim. Onun için Nâzım Bey arkadaşımızın çok haklı olarak dedikleri gibi, tatbikatta böyle ormana üç kilometre mesafede hiçbir nevi ağaçlık yoktur, top luca yetiştirmiş olduğu birkaç dekarlık, on dekarlık, yirmi dekarlık bir ağaç topluluğu varsa bunu orman sayılmayalım. Eğer bunları da orman

sayacaksak bu, Anayasaya aykırı olur. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Sevgili arkadaşlarım; Orman Kanununun en mühim mevzuu ile karşı karşıya bulunmaktayız. Tetkik edilmekte bulunan Orman Kanununun bu G bendiyle gerek hükümet ve gerekse encümen yeni bir hüküm vaz'etmiş değildir, yeni bir orman anlayışı ortaya koymuş değildir. Bugün kökleşmiş, vatandaşın rıza göstermiş olduğu bir hususu teyid etmekten başka yeni bir hüküm vaz'etmiş değiliz.

Muhterem arkadaşlarım; bundan evvelki kanunda ormanlara bitişikliği olmasa dahi böyle bir hüküm kanunen vaz'edilmiş ve tatbikatta acı neticeleri kendisini göstermiştir. Muhterem arkadaşlar bundan evvel yani 3 Km. meselesi mevzuubahsedilmezden evvel dahi ormanlara bitişik olan sahipli 5 hektarlık yerler orman mefhumuna girmemişti. Maalesef o zamanlar Nâzım Batur Bey arkadaşımız Orman Umum Müdürü idi. Bu zamanlarda bitişikti, değildi diye Antalya'da, Kastamonu'da ik ay zarfında 5 yüz bin metre küblük bir kereste katliamı yapılmıştı. Ve Nâzım Batur Bey bu iş için orman müdürlerini vekâlet emrine almıştı. Şimdi muhterem arkadaşlar, biz Ziraat Encümeninde meseleyi şöyle mütalâa ettik : Bir defa Orman Kanununun 1 ncı maddesi teknik hususları derpiş eder. Bir yerin orman sayılıp sayılmıyacağını belirtir. Binaenaleyh, ormana mesafesi üç kilometre olsun, vüsati üç hektar olsun keyfiyeti teknikle bağdaşamayacak bir husustur. Bunun için Ziraat Encümeninde biz bu (G) fıkrasını tayyettik. Ama muvakkat 6 ncı maddeye bir hüküm koymak suretiyle devlet ormanlarına bitişik ve üç hektar vüsatindeki sahipli yerleri hususi orman olarak derpiş eylemiştik. Binaenaleyh Muhterem Reşat Akşemsettinioğlu arkadaşım bugün hususi orman mevzuunun bulunmadığını ifade etmektedir. Halbuki Orman Umum Müdürlüğünde hususi orman olarak 200 parça orman bulunmaktadır. Ve aynı zamanda bu mevzu hükümet tasarısında da vardır. Yeni yetişecek ormanlar için hususi orman mevzuu çok büyük bir mâna taşımaktadır. Hükümet ve encümenlerin tasarısının Anayasaya aykırılığı iddia olunamayacağına göre Anayasaya aykırılık iddiasını ileri sürmek doğru olmaz.

Muhterem arkadaşlar, hakikaten kritik bir mevzu üzerindemiz. Bugüne kadar vatandaş tarafından anlayışla karşılanan bir mevzuu tekrar canlandırmakla bu gibi ormanlık sahalarda yetişen ağaçların yetişmelerine mâni olmuş olur. Halbuki biz bir tek ağacın yetişmesi için en büyük ihtimamı göstermeliyiz. Bendeniz ormancı değil, keresteciğim ve ormanlık bir bölgenin mebusu bulunuyorum. Kereste istismarı ile geçinen mahdut bâzı vatandaşların bu açık kapıdan girerek bu gibi ormanların itlâf edilceğini kabul etmek iktiza eder. Hususi orman rejimine tâbi tutulduğu takdirde ise, orman idaresi murakabesi mevzu bahsolacağından, sahibinin istifadesine terk edilmiş olur ve bundan böyle gelişigüzel katledilemezler. Bu itibarla bu madde kabul edildiği takdirde, arkadaşımın dediği şekilde iki ayda 5 yüz bin metre küb değil, 10 milyon metre küb ağacın katledilmiş olacağını ifade etmek isterim.

REİS — Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Aziz arkadaşlarım;

REİS — Bir dakikanızı rica edeceğim.

Nâzım Batur Bey, söz sıranızda mı söz istediniz, yoksa satasıldığı için mi söz istediniz?

NÂZİM BATUR (Kastamonu) — Sırada istedinim.

REİS — Devam buyurunuz, Bekir Bey.

BEKİR BAYKAL (Devamla) — Şimdi müzakere etmekte bulunduğumuz kanun tasarısı, 3116 sayılı Orman Kanununun tadili mevzuundadır. Daha evvel de bu kanun iki defa tadil görmüş ve tadil edilen....

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — (Süleyman Çağlar'a hitaben) Küstah.

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Kastamonu) — Küstah sensin.

REİS — Müzakereler sırasında buldukları yerde birbirlerine karşı şahsiyatla uğraşan Cemal Tüzün ve Süleyman Çağlar'a Riyaset birer ihtar cezası vermiştir. (Bravo sesleri)

Müzakerelere devam ediyoruz, buyurunuz, efendim.

BEKİR BAYKAL (Devamla) — Arkadaşlar, iki defa tadil gören ve bu ikinci gördüğü tadille 5658 numaralı Kanun olarak bu tasarı çıktığı takdirde dahi meriyette kalacak bir kanundur.

Arkadaşlarımızın burada izah ettiği gibi, üç hektar, beş hektar bu orman dâvalarının mülkiyet bahsine giren taraflarıdır. Bu cihet burada konuşulduğu takdirde hakikaten demiyoruz ki, bir yerin orman sayılıp sayılmamasını tâyin mevzuu fennî olmamalıdır, teknik olmamalıdır; ormanı tarif ederken burada şu şekilde bir hak vardır, yoktur şeklindeki mütalâa da bu hükümde ele alınmamalı. Mülkiyet dâvasını arkadaşlar gayet güzel izah ettiler, kanunlarda da izah ediyor : Halen meriyette bulunan ve 1950 de Halk Partisi tarafından çıkarılan kanunla, bugüne kadar müracaat edilip neticelenmeyen bu nevi mülk parçaları, şimdi de mevcuttur. Bunların paraları kanun gereğince verilmesi lâzımken verilmemiştir. Bu kanun ile de buna deva bulamadığımız nazarın bu kanunun maddeleri kabul edildikten sonra mülk sahibi vatandaşların bu hakları ne şekilde verilecektir? Bunu vatandaşlar merakla beklemektedirler. Ben kötü neticeler doğuracağından endişe ediyorum.

REİS — Sadettin Karacabey.

SADETTİN KARACABEY (Bursa) — Muhterem arkadaşlarım, hepimizin bildiği bir hakikat vardır ki, bugün elinden ormanı almak vatan-daşı büyük çapta ıstırapların kucacağına atmıştır. Bugün memlekette orman katliamının sebebi vatandaşların ormanlardan gerektiği gibi istifade edememesidir. Bu durum ise bildiğiniz şekilde büyük orman yangınlarına sebebiyet vermiştir. Bugün vatandaş kütlesi neyi bekliyor? Devlet ormanı iade edecek, diyor. Binaenaleyh biz gerek Su Komisyon, gerek Ziraat Komisyonu olarak bu psikolojiyi yakinen bildiğimiz için ormanların bir kısmını sahiplerine iade edelim diye bir hüküm kabul ettik ve bunu ittifakla da bizden sonraki komisyona bildirdik. Yüksek Muvakkat Komisyon bu şekli değiştirdi ve başka bir vecheye verdi. Mülkiyet esasını bıraktı, ormanın üç kilometre dışındaki ormanları orman mefhumu dışında mütalâa etti. Bunda fayda mütalâa ederim.

Üç kilometre dışındaki ormanlardan vatan-daş orman rejimine tâbi olmadan istifade ediyor. Çünkü bunlar hususi orman işletmesine tâbi değildir. Bunu dilediği şekilde işletecektir. Bu ormanlar, iadesini düşündüğümüz ormanlara nazarın ekalli kalil bir cüzüdü. O kadar ki, üç kilometre dışındaki ormanlar binde bir kabilindedir. Sahipli ormanların asıl

büyük kısmı Devlet ormanlarının bitişinde veya içinde bulunmaktadır. Muhtelit Komisyonun kabul ettiği şekil mülkiyeti tamamiyle reddeder mahiyette bir hüküm olup orman katliamının ve tahribatının devamına sebeb olacaktır.

1950 den sonra orman yangınlarının azalmasının sebebi bugünkü zihniyet ve idare tarzının hâkim olmasındandır. Devlet yarın bizim bu hakkımızı tanıyarak ormanlarımızı iade edecek diye düşündükleri için yangınlar ve tahribat azalmıştır. Bu suretle ormanın bekçiliğini vatandaş yapmaktadır. Bu işte kısır düşünmiyelim; toleranslı düşünelim. Eğer bizim Muvakkat Komisyon değiştirdiği maddenin hükmünü kabul etmek lütfunda bulunursa biz bu hükmü 3 kilometre uzakta olanları orman rejimi dışında olarak kabul edelim. Ancak şu şartla ki, orman bitişindeki ormanların 3 kilometrelik haklarını şahıslara iade edelim.

Noktai nazarım budur, arkadaşlar.

MUHTELİT ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, G fıkrasının konuşulması sırasında arkadaşlarımız hususi ormanlara, devletleştirilen ormanlara ve vatandaşların büyük çapta haksızlığa uğradıklarına temas ederek G fıkrasının mahiyeti dışında, henüz sırası gelmemiş maddelere intikal ederek konuşmalar yaptılar ve bu maddenin bazı arkadaşlar tarafından çıkarılması ve bazı arkadaşlar tarafından da ipkısı ifade olundu. Yalnız benim hurunuza arz etmek istediğim şu husus vardır : Bir defa hususi orman, Devlet ormanı, bir de bu her ikisinin dışında kalan yani orman mefhumu dışında kalan yerler üzerinde arkadaşlarıma, bu kanuna dayanarak, encümence vatandaş aleyhine hiçbir hükme burada yer verilmediğini izah etmek isterim. Devlet ormanları 4785 sayılı Kanunla, izah edildiği şekilde, hudutlandırılmış vaziyettedir. Bunun dışında vatandaşa bir hususi orman tanınmıştır. Sayın Sadettin Karacabey arkadaşımız vatandaşlarımızın elinden hususi ormanlar alındığından, külliye zarar ettiklerinden ve bu yüzden de gerek psikolojik ve gerekse maddi nokta üzerinden infial duyarak ormanları yakmaya doğru gittiklerinden bahis buyurdular. Arkadaşlar, hiçbir suretle geniş bir şekilde vatandaşların elinden hususi ormanları alınmış değildir. Elinden ormanı alınmış gibi bir

ifade kullanmasını ben, muhterem arkadaşlarıma, biraz fazla gördüm. Nihayet bunlar 300 kişidir. Türkiye çapında istimlak edilip arazisi devletleştirilenlerin heyeti umumiyesi 300 ü bulmaktadır ve buna vakıfların ve diğer bazı hükmi şahısların ormanları da dâhildir. Bunlardan 67 tanesi, 1950 de çıkan 5658 sayılı Kanunla iade edilmiştir. Yukarda arz ettiğim gibi, geri kalanlardan bir kısmı da vakıflara aid olduğuna göre, nihayet iki yüz kişiden istimlak yapılmış demektir. Binaenaleyh memleket köyleri bundan duğarı zarar olmuştur, ve saire gibi bir şey bahis mevzuu olamaz.

Hâdise şudur : Bugün hususi ormanı yaşatan hükümler vardır. Bunun yanında hususi orman dışındaki tapulu arazileri ve bunlar dışında da bu birinci maddede saydığımız kısımları hiçbir muameleye tâbi tutmamak üzere sıraladık ki bütün bunlar vatandaş lehinedir. Bunun üstünde bir de hususi orman müessesesi vardır. Bunları sıra ile arz edeceğim. Nasıl hususi orman müessesesi? Bugün birinci madde hükmüne giren mefhumlar arasında çevrili olan sahalar, kültür arazisi, ziraat arazisi, çevrilmiş olan sahalar ve 5658 sayılı Kanunla sahipli ve saire orman mefhumu dışında kalan sahalar (ki, bu nokta üzerinde bilhassa durmak isterim) orman, içinde de olsa, dışında da olsa, civarında da olsa hususi ormandır.

Arkadaşların bu nokta üzerinde durmuyarak, Heyeti Umumiye karşısında üç hektarlık bir mevzuu büyük bir facia halinde göstermelerini bugünkü cemiyet ve kanunlar karşısında doğru bulmuyorum. Vatandaşın hukukuna tamamen riayet edilmiştir.

(G) fıkrası üzerinde konuşan arkadaşlar bunun komisyona iade edilmesi için izahatta bulundular. Ziraat Encümeni bir muvakkat madde kabul etmiştir, arkadaşlar. İade edilmesi meselesi doğru değildir. Devlet tarafından kanunla istimlak edilmesi keyfiyetini geçen devre buraya getiren arkadaşlarımız oldu. Başta büyük ormanlar. Eskiden saltanat zamanında ihsanı şahane ile verilmiş büyük orman sahaları vardır. Bu ormanların iadesi için geçen devrede burada konuşulurken Istranca köylüleri Ankara'ya kadar geldiler, dediler ki : «Biz istimlak edilen ormanlardan istifade ediyoruz, şayet bunları iade edecekseniz biz nereye gideceğiz, bizim halimiz ne olacak? Bugün devlet baba ormanlardan is-

tihsal ettiği miktarı bize taksim ediyor. Biz de bunları satıyoruz ve geçiniyoruz. Eğer bu ormanlar tekrar eski sahiplerine iade edilecekse biz nereden istifade edeceğiz? Bizim halimizi de düşününüz.» dediler.

Şimdi Teşkilâtı Esasiye Kanununa istinad ederek çıkmış bir devletleştirme kanunu karşısında istimlak edilen ormanların miktarı Hükümetin kayıtlarına göre 235 - 240 a baliğ olan bir rakamdır. Bu kadarcık bir miktar için Türkiye ormanlarında devlet tarafından büyük bir adaletsizlik olduğunu, bilhassa şu kanun sırasında söylemek doğru olur mu bilmem?

Şimdi bu noktayı izah ettikten sonra bugün bir vatandaş kalkıp orman idaresine gelse, «5658 sayılı Kanunla devletleştirilmiş ormanlar meyânında benim şu kadar ormanım vardır, bu kanunun iade şartları içinde iadesi gerekir.» dese, iadesi icabeder ve 5658 sayılı Kanun çerçevesinde iade edilir. Bugün müzakere ettiğimiz birinci madde dışında kalan sahaları ise hiçbir muameleye tâbi tutmadan iade eder. Bu yerler zeytinlikler; aşılı kestanelikler, kızılgaçlıklardır ki, bu gibi yerler mera ve yaylakları tasarrufu altında bulunduranlara 5658 sayılı Kanunla iade edebilirler. Nitekim 67 tanesini de iade etmiştir.

Bunlara temas etmeden, mücerret olarak şudur, budur şeklinde munhasıran bu maddeye inhisar ettirerek konuşma yapacak olursak efkârı umumiyyeye vaziyet yanlış anlatılmış olur, her şey yok edilmiş hissini verir. Hayır arkadaşlar, yaşayan hükümler ve mevcut hususiyet bu kanunda da tanınmaktadır. Bunları zedeliyen bir hüküm getirilmiş değildir. Bilâkis orman orman muamelâtına tâbi olmyan sahaları artırarak birinci maddede gösterdik. Bizim Ziraat Encümeni arkadaşlarımızın muvakkat 6 nci madde diye teklif ettikleri şey Hükümet teklifinde de yoktu, bunu çıkarmamızın sebebi senelerden beri Türk köylüsünün istifadesine terk edilmiş olan bu ormanlardaki hukukunu siyanet etmektir. Bu noktada haklı olup olmadığımızı Yüksek Heyetin kanaatlerine bırakıyoruz. Ancak bütün bunları ifade ettikten sonradır ki G fıkrasını koymak lâzımgelir.

Arkadaşlar, sene 1945. Bu memlekette, bilhassa ihraç limanlarımız olan birkaç vilâyette bir çeşit orman katliamı oluyor. Beş hektarlık sahanın ormana bitişik kelimesi ile ifade edilmiş olmasından, muhtelif tefsirler yapılarak bunlar or-

man mefhumu dışında mütalâa edilerek büyük bir katiyat yapılıyor ve 5 000 metre küblük bir katiyat kontrolsüz olarak iki sene içinde yapılıyor.

O zamanın hükümeti, birçok duygulu vatandaşların vâkı müracaatı, şikâyetleri üzerine 4785 sayılı Kanunu çıkarmıştır. Fakat kanun çıkarken istisna edilen ormanlar vardır. 4785 sayılı Kanunda buna yer verilmiştir ve bu katiyat durmuştur. Memleketimizde silsile halinde devam eden, önüne geçilemeyen katiyat durmuştur.

1950 de birçok ormanlar, ufak çapta olsun, büyük çapta olsun, etrafı erbası şu veya bu şekilde bitişik olmadığı anlaşılan ormanlar için bir kanun çıkarılmış, bunlar iade edilmişti. 5658 sayılı Kanun 3 kilometre mesafede bulunan ve mesahası 3 hektar olan ormanları ne hususi orman, ne de devlet ormanı olarak kabul etmiyor, dilediği gibi tasarruf hakkı veriyor. Fakat bu orman 3 hektardan, 3 kilometreden büyük ölçüde ise ve etrafı erbaası bizim bugün 5658 sayılı Kanuna göre çevrili ise bu ormanı hususi orman olarak kabul etmemiz lâzımdır. Bu hükmü bu zaviyeden mütalâa edersek yarın keyfi katiyata ve her hangi bir ihtilâfa sebebiyet verilmeyecektir. Bilhassa bu hususta vatandaş çok hassas olduğu için biz bu hususa bir vuzuh vermek istedik. Esasen eski kanunda da bu hususta hüküm mevcuttur. Bununla ancak G fıkrasını burada yaşatacağız. Bâzi arkadaşlarımız bunların çıkarılmasını istediler. Çıkarmak-doğru değildir. Zira üç kilometre de olsa, üç hektar da olsa bunu tamamen vatandaşın mülkü olarak tanıyoruz, al istediğin gibi kullan, diyoruz. Ancak bu yerler kültür arazisi içinde ise hususi orman tanıyarak kontrolla kesilmesine müsaade ediyoruz.

Arkadaşlar, bunları birbirine karıştırmıyalım. Bu maddeyi bu izahat ve bu esaslar dâhilinde düşünerek kalmasına kaani olmuş ve hükümetin teklifindeki bu hükmü alarak encümenin kendi metnine dâhil etmiş bulunuyoruz. Yoksa biz burada vatandaşın aleyhine her hangi bir şekilde bir metin tertibettiğimize kaani değiliz. Bu hükmün yaşaması vatandaşın lehinedir. Arz ettiğim gibi hususi orman vaziyeti bugün yaşayan kanuni mevzuatımızda vardır. Eğer bunların tatbikatta aksaklıkları varsa hükümetin iyi tatbikatiyle bunları düzelterceğine kaani bulunuyoruz. Şimdilik buna ait mâruzatım bundan ibarettir. Yalnız şunu da arz etmek isterim ki; bitişiklik kelimesiyle ifa-

de edilmek istenirse kendi kilerimizin içine bir barut fıçısı koymuş oluruz. Bunun infilâkindan hepimiz müteessir oluruz. Silsile halinde katliam devam eder. Bu kanun, yapıcı hükümleri ihtiva ediyor ve tamamen köylünün lehinedir.

Şimdilik mâruzatım bu kadardır.

REİS — Fıkra üzerinde kifayet takriri vardır. Son olarak söz Süleyman Çağlar'ın.

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Kastamonu) — Batur'a bırakıyorum.

REİS — Buyurun Nâzım Batur.

NÂZİM BATUR (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım; bu G fıkrası münasebetiyle Cemel Tüzün ve Hüseyin Agun arkadaşlarımız; geçmişteki kanunun bâzı maddeleri dolayısıyla birtakım yolsuzluklara sebeb olduğunu ve istâm-lâkler olduğunu ifade ettiler. Bilhassa Tüzün arkadaşımız benim o sırada Orman Umum Müdürü olduğumdan behsettiler. Şu tasarı kanuniyet kesbeder de mevkiî meriyete girse bundan çıkacak aksaklıklardan dolayı ne Ziraat Vekili ne Orman Umum Müdürünü muahaze etmeye kimsenin hakkı yoktur. Bu kanun topyekûn Meclisin mahıdır. O zamanki iktidar o kanunu çıkarmış. İyi veya kötü, hasenat veya seyyiatı ona racidir. Ben bir devlet memuruydum, ismim mevzuubahsolamaz.

Türkiye'deki ormanlar 3116 sayılı Kanun çıkıncaya kadar, saltanat devrindenberi cibali mubaha sayılırdı. Herkes istediği gibi keser, intifa ederdi. Cumhuriyet devrinde ilk defa 3116 sayılı Kanunla ormanlara elkonmuştur. Bu kanun meriyete girerken eskidenberi köylünün ve mültezimlerin hakkı ortadan kaldırılmıştır. Bu hak kaldırılırken yine sahipli arazi için bâzı imkânlar veriliyordu. Meselâ, birinci maddenin ikinci fıkrasıyla 5 hektara kadar sahipli arazi üzerindeki ağaçlar ormandan sayılmızdı. zamanla kereste piyasası yükseldi, köylüleri ikna için ellerindeki araziyi bazan kiraladılar bazan da araziyi ellerinden para ile aldılar. Bu suretle geniş ölçüde bir suiistimal başladı. Bu arazide karargâh kurdular. Devlet ormanlarından kaçakçılığa başladılar. İdari yollarla bu önlenemedi. Hükümet, 4785 sayılı Kanunu getirdi, mevcut ormanlar için bir nizam kabul etti. Halka ait ormanı parasını vererek alalım, fakat elinde küçük arazileri içinde ormanı olan vatandaşlara da bir imkân verelim diye düşü-

nüldü. Fakat birdenbire sıfırdan başlamadı, evvelâ iki hektar olarak tesbit etti. Fakat Ziraat Encümeni bunu az görerek üç hektara çıkardı. Dahiliye Encümeni tamamen kaldırdı. 4785 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde Ziraat Vekâletine yetki verilsin, Ziraat Vekâleti belli etsin ve desin ki, falanca yerde bir ağaçlık varsa bunu orman mefhumu dışında tutalım ve vatandaş istifade ettirelim, dedi. Fakat zaman geçip bu makama başkaları gelince evvelce verilen sözler ve alınan karar ortadan kayboldu. Ve 12 nci madde o kadar suiistimal edildi ki arkadaşlar, ben bunu size bir misalle anlatacağım, bu vaziyetteki eyilikler, kötülükler huzurunuzda meydana çıksın.

Ben vazifeden ayrıldıktan sonra 1947 veya 1948 senesinde bir arkadaşın yazıhanesinde otururken gazetede bir ilân gördüm. Mustafa Kemalpaşa İşletmesinin Karacabey bölgesinde 100 metre mikâp kadar karaağaç tomruğu satışa arz ediliyor. Arkadaşım buraya bir adam gönderdi. Malları satınaldı. Sonra bedelini yatırdı, teslim almak üzere tekrar adam gitti, sonra döndü, bize «böyle satışı yapılan bir tomruk yok» dedi. İnanmadım; böyle şey olmaz dedim, kalktık beraber gittik. Karacabey'de bir çiftliğin içinden dere geçiyor. Bu derenin sağında, solunda yetişmiş sıravari karaağaçlar var. Çiftlik sahibi bu ağaçları kesmek için daha evvel bölge şefine sormuş, bunlar orman sayılır mı diye. Hayır, orman sayılmaz cevabını almış ve bu ağaçları kesmiş. Kesimden sonra adamı mahkemeye vermişler, zabıt tutmuşlar, dâva etmişler. Mahkeme Ziraat Vekâletinden bu yer orman mıdır diye sormuş. Vekâlet bu zabıtları tutan bölgeden sormuş. Bölge zabıt varakasını yapmış, mahkemeye vermiş, dâvacı kendisi. Buna ne cevap verecek?. Elbette «orman mefhumuna girer» diyecek. Aksi halde kendi kendini tekzibetmiş olur. Hattâ ceza görür. Ziraat Vekâleti bölgeden aldığı cevabı mahkemeye bildirmiş. Bundan sonra da hâkim Ziraat Vekâletinin bu raporuna göre bu vatandaş mahkûm eder. Fakat oradaki ağaçların kütüğü meydandadır, tomrukları satılmalan teslim alacak tomruk bulamayınca Vekâlete müracaat eder, alâkalı makamlara başvurur, hakkını teslim ederler, nihayet parasını geri verirler.

Bunun gibi yüzlerce, binlerce, on binlerce misal ve şikâyetler vardır. Bugün vatandaşlar

8 - 10 seneden beri mahkemelerde sürünmektedir. 5658 sayılı Kanun çıkarken bu işi mahkemelere yüklettiler. Şu şekilde : Ormandan 3 Km. mesafede olan yerler (mefhumu muhalifi itibariyle) orman sayılır. İş mahkemeye intikal edince de hâkim bunu ele aldı ve vatandaşın aleyhinde hüküm verdi. Bu sefer vatandaş idari makamlara da müracaat veya onları şikâyet de edemedi. Çünkü kararı mahkeme verdi.

İnebolu'da bir hâdiseye şahidoldum. Bir vatandaşın deniz kenarında bir arazisi vardı. Motorunun direğini tamir etmek için arazisindeki bir ağacı kesmek istiyor. Fakat kestirmiyorlar. Çünkü, yandaki bir tarlaya bitişiktir. O da bir başkasına bitişiktir. Böylece 35 kilometre uzaktaki ormana bitişik sayılarak bu arazilerdeki ağaçların kesilmesine müsaade edilmiyor.

Biz serbest bırakalım, demiyoruz. Serbest bıraktığımız zaman kötülükler doğabilir. Devletin murakabesi altında yapılsın. Bir ağacı bir vatandaş kesmek istediği zaman orman mühendisi gider, tetkik eder, damgalar ve bütün formaliteleri yapar. Fakat, bu hakkı vatandaşın elinden almıyalım. Ona verelim bu hakkı. Bu orman sahibinin beğendiği ağacı kesmesi demek değildir. Bir açık kapı bırakmaktan ibarettir. Bunu bir muvakkat madde ile kıymetlendiririz. Devlet ormanlarının dışında bulunmayan sahipli arazide yetişen ağaçlardan ancak, devletin şu, şu, şu şartlar altındaki murakabesi ile faydalanılır, diyelim. Yoksa ormana yakın olan alınır, uzakta olan ise faydalanır, şeklinde mülkiyet bakımından da ihtilâflı olan bir hal tarzını burada kabul etmiyelim.

Bu itibarla, ben evvelce vermiş olduğum tavrımın kabulünü yani 3 kilometrelik mesafenin kaldırılmasını teklif ediyorum. Vatandaşın nasıl faydalanacağı ayrı bir madde ile belli edilir.

REİS — Kifayet tavrınızı okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Bu fıkra üzerindeki müzakereler kâfidir. Kifayetini reye konmasını istirham ederim.

Çoruh

Mecit Bumin

REİS — Kifayeti oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kifayet kabul edilmiştir.

Fıkra ile ilgili tavrılar var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerle birinci maddenin G fıkrasının aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu Mebusu

Nâzım Batur

G) Sahipli arazide ve bunların kenarlarında bulunan dağınık veya yüzölçümü üç hektarı geçmeyen grup halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklar.

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Orman kanunu tasarısının birinci maddesinin G fıkrasından mesafe kaydını kaldırmak suretiyle tedvin edilmesini arz ve teklif ederim.

Ordu Mebusu

Bekir Baykal

REİS — Tavrılarınızı tekrar okumak suretiyle reyinize arz ediyoruz, efendim.

(Kastamonu Mebusu Nâzım Batur'un tavrı tekrar okundu.)

(«Encümen iştirak ediyor mu?» sesleri)

REİS — Encümen iştirak etmiyor. Efendim, Nâzım Batur arkadaşımız tarafından verilen tavrının dikkate alınması hususunu oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Tereddüt hâsıl olmuştur, efendim. Müsaade buyursanız, tekrar ayağa kalkmak suretiyle reye arz etmeye mecbur kaldık. Kabul edenler, lütfen ayağa kalksınlar, efendim... Oturunuz.. Kabul etmeyenler, lütfen ayağa kalksınlar, efendim... Müsavat hâsıl olmuş, divan kâtiplerinin tavrına ihtilak etmesi üzerine tavrı kabul edilmiştir. (Bravo sesleri, alkışlar)

Müsaade buyurunuz, kanun bir defa müzakereye tâbidir. Bir defa müzakereye tâbi olması bakımından Dahilî Nizamnamenin 119 neu maddesi mucibince encümene sevki mecburidir. Çünkü encümen eski metninde ısrar edebilir. Encümene birinci ısrar hakkı tanınmıştır. Bu bakımdan encümene havale ediyoruz.

Encümen filhal iştirak ederse oyunza arz edeceğim.

Encümen filhal iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak etmiyoruz.

REİS — Encümen filhal iştirak etmediğine göre dikkate alınan tavrı encümene verilmştir.

Diğer takriri okuyoruz.

(Ordu Mebusu Bekir Baykal'ın takriri tekrar okundu.)

(«Aynı mahiyette» sesleri)

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Encümen talebetmedi, encümenin talebetmesi lâzımdı. 119 neu madde bunu âmirdir.

REİS — Riyaset 119 neu maddeden bahsetti. Encümen reye konmadan evvel talebedebilir, madde 118 e lütfen bakın. 119 neu maddenin 67 numaralı notuna göre : Komisyon dikkate alınan değiştirgeye uymaya mecbur değildir.

Öteki takrir de aynı mahiyette olması itibarıyla encümene verilmiştir.

H fıkrasını okuyoruz.

H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek her nevi mevvalı ağaç ve ağaçcıklar :

REİS — Akşemsettin Beyefendi, kardeşim, hafızadan okuduğumuz 118 nei maddeyi son kısmından tekrar okuyorum : (... Encümene havalesini mazbata muharriri talebederse bu havalet mecburidir.)

Buyurun, Halûk Ökeren.

HALÛK ÖKEREN (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, maddenin müzakere mevzuu olan (H) fıkrası umumi mânası itibarıyla sahipli arazide bulunan meyvalı ağaçları ihtiva ettiği için, çam fıstığı ve palamut meşelerini de ihtiva ediyor gibi görünüyor da hükümet teklifinde çam fıstığı, meşe ve sığla ağaçları sarahaten zikredilmiş olduğu halde Muvakkat Encümenin teklifinde bu tâbirlerin çıkarılmış olması tatbikatta birçok müşküllere sebebiyet vereceğinden bendeniz bu fıkraya (çam fıstığı, meşe ve sığla ağaçlarının) dâhil edilmesi hakkında bir fıkraya ilâve edilmesi için arkadaşlarla beraber müşterek bir teklif yaptım. Bu teklifimizin kabulünü rica ederken müsaadenizle biraz da bu lüzum ve zarureti arz etmek isterim. Fıstık ağaçlarıyla palamut meşelerinin mevvalı ağaç olduğu muhakkaktır. Kereste ve odun, kömür gibi maddelerin imaline yaradığı için orman mefhumuna ithal edilmesi lâzımgeldiği hakkında bir mülâhaza dermeyan edilebilir. Fakat hâdiseler bize bu üç nevi ağacın orman mefhumunun haricinde bırakılması icabettiğini göstermektedir. Nitekim 4785 sayılı Kanun bilûmum meyvalı meyvasız ağaç topluluklarını devletleştirdiği hal-

de fıstık çamlarıyla meşe palamutluklarını istisna etmiştir.

Yani bunların hususiyeti daha o zaman 1945 yılında, eski iktidar zamanında kabul edilmişti. Demokrat Parti iktidarı zamanında da Orman Kanunu aylarca müzakere edilmiş, Meclis Grupunda teşkil edilen İhtisas Komisyonu raporunda bugün elimizde bulunan Hükümet teklifinin birinci maddesi aynen kabul edilmişti. Ve o zaman Hükümetin, 1953 yılında teklif ettiği kanun lâyihasını Büyük Millet Meclisi 1954 yılının Şubat ayında 17 nei maddeye kadar kabul etmişti. Bu birinci madde, bugün Hükümet teklifindeki maddenin aynıdır. Bu Büyük Millet Meclisinde müzakere edildikten sonra aynen kabul edilmişti. Fakat seçimin yenilenmesine karar verildiği için kanun hükümsüz kaldı. 1954 ten sonra Hükümet yeniden bu kanunu teklif ederken birinci maddeyi de aynen teklif etmiştir. Ziraat Encümeni ve Muvakkat Encümenince her nedense (G) fıkrası başka bir hüküm ile tadil edilmiş, (H) fıkrası ki, asıl yeri burası olması lâzımdır, fıstık çamları, palamut ağaçları ve sığla ağaçlarının orman mefhumu haricinde bulunduğu kaydedilmesi ihmal edilmiştir. Encümendeki arkadaşlar kendileriyle yaptığım temas neticesinde muvafakat edeceklerini beyan etmişlerdir. Hükümet de esasen teklifi ile muvafakatini beyan etmiş bulunmaktadır. Muhterem Heyetinizin de bu suretle takririmizi kabul etmesini rica ederim encümen muvafakat etmediği takdirde söz hakkım mahfuz kalmak üzere şimdilik burada sözlerime son veriyorum.

REİS — Yusuf Aysal.

YUSUF AYSAL (Uşak) — Efendim; encümen konuşmak temayülünü izhar etmektedir. Binaenaleyh encümen konuşsun, tatmin edici bir cevap verirse belki konuşmamdan vaz geçerim.

MUVAKKAT EN. M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım; sahipli arazideki fıstık çamı ve palamut meşesi mevzuu Ege mıntakası için mühimdir. Bunların kısmı küllisi sahipli bulunmaktadır. Hükümet teklifinde bunları orman mefhumu dışında tuttu. Biz de, encümen olarak, bunları orman mefhumu dışında mütalâa etmek istedik ise de, hususiyetini de kabul etmiş oluyorduk. Yalnız tek

bir endişemiz vardı : Bu ağaçlar odunluk hale geldiği zaman kontrolsuz olarak ve birdenbire hepsi kesilmesin düşüncesiyle bu fikri encümen metninde yaşattık. Fakat son toplantımızda arkadaşlar arasında vardığımız kararlar, bunların meyvasından vatandaşlar istifade ettikleri için, orman mefhumu dışında tutmayı muvafık bulduk. Yani fıstık çamı ile palamut meşesini orman mefhumu dışında kabul ettik. Buna nazaran H fıkrası şu şekli almış oluyor : «Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş ve yetiştirilecek olan fıstık çamı ve palamut meşesi dâhil olmak üzere her nevi meyva ve meyva ağaçlıkları...» Bu şekli almıştır, arz ederim. (Bravo sesleri) («Sığla durumu nasıl olacak?» sesleri)

Arkadaşlar, sığla durumu böyle değildir. Bunun bambaşka bir hususiyeti vardır. Ve bu hususi orman olarak tanınmaktadır, Hususi orman rejimine tâbidir.

REİS — Yusuf Aysal.

YUSUF AYSAL (Uşak) — Konuşma mevzuu kalmadı, yazgeçtim, efendim.

KEMAL BALTA (Rize) — Sahipli aşısız kestanelikler hakkında kanuna niçin bir fıkra ilâve etmediniz?

MUVAKKAT EN. M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Sahipli aşısız kestanelikler, kızılbaşlar ve buna benzer söğüt, kavak ve saire gibi ağaçlar 4785 sayılı Kanunda devletleştirilmemiştir. Bunlardan üç hektara kadar olanlar (bu (F) fıkrasına göre dağınk, küme ve sıra halinde olanlar müstesna) hususi orman addediliyor.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Arkadaşlar, komisyonun kabul ettiği şekilde ben de uygun görmekteyim. Ancak buna bir de aşılı kestanenin girmesi icabeder. Kıymetli Sözcü arkadaşım 5658 hattâ 4785 sayılı Kanun gereğince devletleştirme dışında bırakılan kestaneliklerin yanında fıstık çamları, palamut meşelikleri de vardır. Bunlar orman dışına çıkarıldığına göre aşısız kestaneliklerin de bunlar meyanında mütalâa edilmesi uygun olur. (Takrir ver sesleri)

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, aşısız kestane Türkiye'de toplu olarak orman halinde yalnız Hopa'nın bir köyünde vardır. Diğerleri vatandaşların hususi mülkiyetinde kalmıştır. Devletle hiçbir ilgisi yoktur. Orman İdaresi hiç karışmaz. Aşısız kestaneyi ka-

bul edersek Hopa'daki kestane ormanına bir vesika uydurulup tasarruf iddiası vâkı olacağı kanaatindeyim. İzmir'de böyle bir kestanelik vardır, vatandaşın mülkiyetindedir, orman idaresinin karıştığı yoktur. Onun için aşısız kestaneliklerin bu zümreye girmesini zait addediyorum.

REİS — Başka söz isteyen var mı? Söz isteyen yoktur. Takrir var, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Orman Kanununun 1 nci maddesinin H fıkrası sonuna parantez içinde şu ibarenin ilâvesiyelik fıkraya vuzuh verilmesini arz ve teklif ederiz.

(Palamut meşelikleri, fıstık çamlıkları ve sığla ağaçlıkları dâhil.)

İzmir	İzmir
Halûk Ökeren	Arif Güngören
Uşak	Aydın
Yusuf Aysal	Nihat İyriboz
Afyon K.	Afyon K.
Gazi Yiğitbaşı	H. Tiryakioğlu
Afyon K.	Bolu
Rıza Çerçel	İmza okunamadı

Manisa

Hayri Büke

HALÛK ÖKEREN (İzmir) — Komisyon kabul ettiğine göre takririmizi geri alıyoruz.

REİS — Arkadaşlarımız takriri geri alıyorlar.

Bir takrir daha var okutuyorum.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

(H) fıkrasına; aşısız kestanelerin de eklenmesini arz ve teklif ederim.

Ordu

Bekir Baykal

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar işaret buyursunlar... Nazarı dikkate almıyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

H fıkrasını, encümenin tadilen yazmış olduğu şekliyle tekrar okuyoruz.

H) Sahipli arazide ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dâhil olmak üzere her nevi meyvalı ağaç ve ağaççıklar;

REİS — (H) fıkrasını tadil şekliyle reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İ) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle hususi kanunu gereğince devlet ormanların-

dan tefrik edilen ve edilecek olan ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabani zeytinlikler;

REİS — Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım; bendeniz usul hakkında mâruzat-ta bulunmak istiyorum.

Az evvel tadilen teklif edilen maddeyi, Muhterem Heyetin kabulü üzerine ve teklife encümenin iştirak etmemesi hasebiyle madde ve metnin bir defaya mahsus olmak üzere encüme gideceği ve oradan gelince tekrar reye arz edileceği Riyasetçe ifade edildi.

Bendeniz geçmiş bir muamele üzerinde konuşmıyacağım. Fakat bundan sonraki teklifler hakkında Riyaset Makamının aynı muameleyi tekrar edip etmeyeceği hususunu öğrenmek istiyorum. Endişem şudur : Arkadaşlar, ben, bir madde hakkında bir metin hazırlayarak, bir teklifte bulunsam ve bu teklif ve metin Muhterem Heyetin tarafından tetkik edilerek, heyetin çoğunluğunca kabul buyurulsa, tekrar encüme gitmesi ve şimdi müzakerede bulunan arkadaşların bir kısmının mevcudolmadığı, ve bulunmayanların mevcudolduğu bir başka gün müzakere mevzuu yapılması; Muhterem Heyetin verdiği kararın belki değişmesini intacedecektir. Benim teklifim Muhterem Heyet tarafından reddedilse bu ret muamelesi kesinleşiyor da, kabul buyduğunuz zaman niçin kesinleşmiyor? Ben şahsan yapacağım tadil teklifleri böyle bir muameleyle tâbi tutulacaksa, şu anda arz ediyorum, metin Yüksek Heyetinize kabul buyurulduğu halde kesin hale gelmeyecekse o vakit tadil teklifinde bulunmaktan çekinirim. Keyfiyet üzerinde Yüksek Riyasetin ve sizin dikkat nazarlarınızı çekmek isterim.

REİS — Müsaade buyurun, vaziyeti arz ediyim.

Dahilî Nizamnamenin 118 nci maddesinde, takrirler reye konmadan evvel encümen üzerinde işlemek, icabeden tadili yapmak için geri talebedebilir, diye bir hüküm mevcuttur. 119 ncu maddede de takrir dikkate alınırsa encüme gider kaydı vardır. Encümen filhal takrire iştirak ederse oyunuz arzu mümkündür. Fakat bu kanun müstaceliyet kararıyla müzakere edildiği için Dahilî Nizamname encüme bir hak tanımıştır. Bu hakkı 119 ncu maddenin 67 nci notu da teyid etmiştir. 67 numaralı not diyor ki, (en-

cümen tadil hakkında Yüksek Heyetin verdiği karara uymak zorunda değildir.) Ama teamülümüzde bu bir defaya mahsustur. Yüksek Heyetin neylerse güzel eyler. Madde encümeden gelir de Yüksek Heyetin ısrar ettiği takdirde tekrar encüme gitmeden o fıkranın kabul edilmesi tabiidir. Burada Dahilî Nizamnamemiz encümenlere bir defaya mahsus olmak üzere bir hak tanımıştır. Nizamnamemiz sarihtir. Buna göre Riyaset encüme havale etmiştir.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Başka madde için istemiycek mi?

REİS — Riyaset takririn nazarı dikkate alınması karşısında maddeyi encüme vermiştir.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Mütaakıp madde için vâkı teklif karşısında encüme havesini istiyorum diyebilir mi?

REİS — Encümen, reye konmadan evvel her zaman...

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Konduktan sonra?

REİS — Konduktan sonra aynı şeydir. Reye konmadan evvel talep vâkı olursa encüme havesi 118 nci maddeye göre meburidir. Reye konu, kabul edildi, encüme gitmesi 119 ncu maddeye göre tabiidir.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Encümenin iştirak etmediği hiçbir kanun maddesi çıkmadı mı?

REİS — Usul böyledir. Dahilî Nizamname hükümleri ve şimdiye kadarki teamül bu şekilde devam ediyor Beyefendi. Yapılacak başka muamele yoktur.

Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim, birinci maddenin (I) fıkrası, orman mefhumu haricine çıkartılacak ağaçlar meyhanına hususî yahut Devlet ormanlarında mevcut bulunan aşılansız veya aşılansız zeytinlikleri de ithal etmektedir. Zeytinliliğin ıslahı hakkındaki Kanun, vatandaşa büyük faydalar temin etmiş, bilhassa ormanlık ve dağlık muntakada yaşayan büyük bir vatandaş külesini âdetâ refaha kavuşturmuştur. Bunu nazarı itibara alarak aynı faydaları temin edebileceğini derpiş ederek bendeniz Şam fıstığı, aşılansız olan sakızlıklar, çitlembikler ve buna muvazi olarak harnuplukların da zeytinliliğin ıslahı için

lahı hakkındaki Kanundan aynı şekilde faydalanmalarını istihdaf eden bir kanun teklif etmiştim. Bu teklif Heyeti Aliyenizin tasdikine iktiran ederek kanuniyet kesbetmiş ve 6777 sayı ile meriyete girmiş bulunmaktadır.

Zeytinlikler zikredildiği halde 6777 sayılı Kanundaki ağaçlar bu maddede zikredilmezse ilerde birtakım ihtilâflara meydan verebilir. Encümeninden rica ediyorum; benim teklif edip de Heyeti Aliyenize kabul edilmiş ve 6777 sayı ile meriyete girmiş bulunan kanunun bu fıkрасının ruhuna ve şümülüne girip girmediğini lütfen beyan buyursunlar. Eğer giriyorsa bir diyeceğim yok. Girmediyse bir takrir takdim edeceğim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, (İ) fıkrasındaki «sahipli arazideki aşılı, aşısız zeytinliklerle, hususi kanun gereğince» yerine, «sahipli arazideki aşılı, aşısız zeytinliklerle hususi kanunlar gereğince» şeklinde söylendiği takdirde, Muhterem Burhanettin Onat'ın bahsettiği 6777 sayılı Kanun da hususi kanun olduğuna göre bunun şümülüne girer ve maksat hâsıl olur ve endişesi bertaraf olur.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Lütfen ilâve buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Efendim, şimdi burada, «hususi kanun» yerine, «hususi kanunlar» dediğimiz zaman maksat hâsıl oluyor.

REİS — Fıkra ile ilgili bir takrir var, okuyoruz efendim.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Orman Kanunu tasarısının birinci maddesinin (İ) fıkrasının birinci bendindeki (zeytinliklerle) kelimesinden sonra (kestanelikler) kelimesinin eklenmesini arz ve teklif ederim;

Ordu Mebusu
Bekir Baykal

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar lütfen işaret versinler.. Almyanlar.. Takrir kabul edilmemiştir, efendim.

Fıkrayı encümenin tashih ettiği şekilde tekrar okuyoruz.

1) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle hususi kanunları gereğince Devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan ve imar,

ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler;

REİS — Fıkrayı kabul edenler..

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Söz istiyorum.

REİS — Oylama sırasındayız, beyefendi.

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Daha evvel söz istemiştim, efendim.

REİS — Buyurun beyefendi.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar; encümenin bu şekilde «hususi kanunları» demesi maksadı izaha kâfi değildir. Çünkü «kanunları gereğince Devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler;» dendiğine göre (kanunları) yabancı zeytinliklere râci oluyor.

Binaenaleyh, müsaade buyururlarsa, ben takririmi veriyorum.

REİS — Madde ile ilgili takrir var, okuyoruz efendim.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arz ettiğim sebepten dolayı birinci maddenin (İ) bendinin aşağıdaki şekilde tadilini Büyük Meclisin yüksek tasvibine arz ederim.

Antalya Mebusu
Dr. Burhanettin Onat

İ) Sahibli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle hususi kanunu gereğince Devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabancı zeytinlikler ile 6777 sayılı Kanunda tasrih edilen yabancı veya aşılansız fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar.

AHMET TOKUŞ (Antalya) — Burhanettin Beyin teklifi hakikaten çok yerindedir. Çünkü aşağı - yukarı 9 milyona yakın ormanda bulunan nüfusun iskânından bahsolunuyor. Bu tamamen mümkün değildir, olamaz. Bunları ormanda kaldırmak lâzımdır. Bunun için de iyi çare, Cenup mıntakamızda İskenderun'dan Muğla'ya kadar olan mıntakadaki milyonlarca yabancı harnup ve zeytinden faydalanmaktadır.

Bunlar şimdiye kadar tecrübe edilmiş, neticeleri alınmıştır. Makiler arasında elverişli yerler vardır. Biz Kaş kazasında mükemmel Anteb-

fıstığı yetiştiriyoruz. Belki Anteb'tekinden daha iyi fıstık yetiştiriyoruz.

Bizim karşımızda Kıbrıs'ta senede 40 bin ton harnup istihsal edilir. Konya'da nasıl buğdaydan bahsediliyorsa Kıbrıs'ta da harnup'tan bahsedilir. Sanayide kullanılır; Amerika'da şeker.

Binaenaleyh bu sahadaki insanları tutup filân ve falan yerlere göndermek ve iskân etmek imkânsızlığı karşısında bilhassa Toros dağlarında yaşayan çok fakir halkı kalkındırmak daha yerindedir. Onun için bu harnup ve yabani sakızlığı da ormandan istisna etmek çok iyi olur.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, bu maddenin tadili hakkında Burhanettin Onat arkadaşımızın yaptığı teklifin yerinde olduğunu gördüm. Arkadaşlar şunu kısaca iki cümle ile arz edeyim. Kapıdağ'ı yarım adasından, Fethiye ve Antalya'ya kadar olan yerleri zeytinlik olarak kabul edilse tahmini rakam olarak istihsal verimi Türkiye'yi iki defa besler. Arkadaşlar bu tadil teklifinin kabulünü rica ederken bir noktanın da kabul edilmesini rica edeceğim: (Tefrik edilecek zeytinlikler) deniyor. Vatandaş tarafından çamlıklar kesilerek burası zeytinlik denebilir. Bu yüzden «edilecek» kelimesinin kalkması lâzımdır.

REİS — Başka söz isteyen var mı, efendim? Encümen iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT EN. REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Ediyoruz.

REİS — Burhanettin Onat arkadaşımız tarafından verilen takriri kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim. Encümen filhal iştirak ediyor mu? (Encümenden, «ediyoruz» sesleri) Lütfen maddeyi o şekilde imal edelim. (İ) fıkrası okunsun:

İ) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle hususi kanunu gereğince devlet ormanlarından tefrik edilen ve edilecek olan ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabani zeytinlikler ile 6777 sayılı Kanunda tasrih edilen yabani veya aşılanmış fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar.

REİS — Encümen metin olarak (İ) fıkrasına iştirak ettiğine göre, okunan şekilde (İ) fıkrasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

J) Funda veya makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler;

Orman sayılmaz.

REİS — Fıkra hakkında söz isteyen yoktur.. Fıkra'yı oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(G) fıkrasındaki tadilat encümenine iade edilmiş olduğundan birinci maddeyi tekrar okumadan ikinci maddeye geçiyoruz, efendim.

MADDE 2. — İklim, su ve toprak rejimine zarar vermiyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi Ziraat Vekâletince uygun görülen ormanların, orman rejimi dışında bırakılmasına ve orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasına veya gayeye uygun hususi bir idare ve kesim tarzı tatbik edilmesine Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Aziz arkadaşlar, ikinci madde hakikaten çok mühim bir maddedir. Bu madde kabul edildiği takdirde birçok vatandaşlara, ormanların ziraat arazisine elverişli olması hasebiyle, ormanın aleyhine olmak üzere tarla yapmak imkânını sağlamaktadır. Bu maddenin bu şekilde kabul edilmesi bence iyi olmaz, çünkü, orman aleyhinedir. Ancak, bu madde, memleketin umumi toprak haritası yapıldığı takdirde hangi arazi parçasının hangi nevi ağaca ve hangi nevi nebata müsait olduğu tesbit edilmeden böyle bir maddenin kabul edilmesi bu devamlı olan orman kanunu içinde devamlı olarak ormanların aleyhine işleyecek bir kanun maddesi olacaktır. O bakımdan bu maddenin bu şekilde kabul edilmesi caiz değildir, kanaatindeyim. Umumi şekilde hangi toprak üzerinde nebat yetiştirileceği, hangi toprağın mera olacağı ve memleketin toprakları üzerinde hangi yerin orman olacağı hakkında bir harita yapılmadan bunun önceden yapılmasını, aslında az olan ve memleketimizin ihtiyaçlarına yetmiyen ormanlarımızın aleyhinde bir madde olarak telâkki etmekteyim. Karar Yüksek Heyetinizindir.

REİS — İsmail Selçuk Çakıroğlu.

İSMAİL SELÇUK ÇAKIROĞLU (Bilecik) — Muhterem arkadaşlarım; bu kanunun günlerden beri müzakeresini yapmaktayız. Bu müzakerelerde bir realite üzerinde bütün arkadaşlarımız durdular. O da Türkiye ormanları ihtiya-

ca yetmiyor, orman azalması vardır, bu azalma bu şekilde devam ettiği müddetçe ormanların kolektif hizmetleri de ön plâna geçmektedir.

Şimdi bu mütaarifeyi belirttikten sonra bu madde üzerinde durmak isterim. Evvelâ şunu kabul etmek lâzımdır ki, Türkiye'deki ıstırap, başlıca, ziraat arazisinin, orman arazisinin ve meraların hudutlarının katî bir şekilde tefrik edilmemiş olmasıdır. Bu üç kısım, taraftarlarının durumuna göre diğerleri aleyhine işlemektedir. Meselâ, Türkiye mahsulün para etmesi ziraat arazisinin genişlemesi suretiyle orman arazisine ve meralara zarar vermiştir. Nitekim Türkiye'de hayvancılığın duraklaması, Türkiye'de ziraat arazisi kazanmak endişesinden mütevellittir. Bunu bir realite olarak kabul etmek lâzımdır. Bu madde Türkiye'de Bekir Baykal arkadaşımın belirttiği gibi, toprak haritaları yapılmış, bu üç tane faydalanma şekline taallük eden arazi sınırları katî şekilde tesbit edilmiş olsaydı, gayet yerinde bir madde olurdu. Fakat bugünkü şartlar içinde ve bu şekilde tatbikatı tehlikeli olabilir.

Türkiye'de bugün ziraati daha verimli bir şekilde yaşatabilmek ve geliştirmek için başka tedbirlere ihtiyaç vardır. Ziraatimizin başlıca meselesi araziyi genişletmek değildir. Nitekim biz, 1950 senesinde çıkan 3116 sayılı Kanunu tadil eden 5653 sayılı Orman Kanununda orman muhafazası karakteri taşımayan makilikleri orman hududu dışına çıkardık. Ve bunların bir çoklarını bâzı mıntakalarda toprak tevzi komisyonları dağıttılar. Fakat bu araziler dağıtıldığı, orman mefhumu dışına çıktığı halde buraların bir çokları, İstanbul civarında gözlerimle gördüm, sürülmemiştir. Şu halde Türkiye'de ziraat arazisi deposu meselesi orman üzerine yüklenemez.

Muhterem arkadaşlarım, bu mevzuda biz Ziraat Encümeninde iken cemiyetlere, ilim müesseselerine, ziraat odalarına, mühendis odalarına sorduk. Bu kanun hakkında fikirleriniz nedir diye. Şunu belirtmek isterim ki, 2 nci maddenin mahzurlarını bu müesseseler ittifak halinde belirttiler. Bu madde ile meseleler başka memleketlerde nasıl halledilmiştir. Bunlar Amerika'da ve başka yerlerde olmuyor mu? Oluyor. Ama daha önce topraktan faydalanma haritaları yapılıyor. Geniş mıntakalarda toprak vasıfları, orizon dereceleri mıntakada câri olan tarım usulleri mıntaka şartları, teras yapılıp yapılmadığı, arazi

mevli gibi esaslar incelenip bunlar topraktan faydalanma haritalarına temel oluyorlar.

Demim arz ettiğim bütün bu teşekkül ve müesseselerin belirttiği kanaat ve fikirler bilhassa bir noktaya vâsıl olmaktadır. Şimdilik bunlar temin edilmeden ve toprak haritaları yapılmadan ikinci maddenin meriyet mevkiine girmesi tehlikeli olabilir. Bu hususta Orman Fakültesinin ileri sürdüğü bir teklif var. Bendeniz bu teklifi benimsiyorum, aynen ileri süreceğim. 2 nci maddenin esasları şundan ibarettir, orman rejimine faydalı olmayan orman ve orman arazisinin orman dışına çıkarılması. Orman rejiminin dışına çıkarıldı mı bunlar ziraat arazisine tahvil edilecek demektir.

Maddenin ikinci kısmında ise orman rejimine tâbi ve sahipli orman ve arazinin orman rejimi dışına çıkarılması mevzuubahistir.

Birinci kısım esasen devlet ormanlarına giren mefhumdur. Şimdi muhterem arkadaşlarım, Orman Fakültesinin yapmış olduğu teklifte deniyor ki, toprak haritaları yapıldıktan sonra bir yerin orman rejiminden çıkarılmasında mahzur olmadığı anlaşılırsa bu ameliye hususi bir kanunla olsun. Nitekim bâzı mıntakalarda ihtiyaç sebebiyle bu maddenin geldiği söylenmektedir.

Şimdi böyle bir usul kabul edilecek olursa falan mıntakalara heyetler gönderip ora arazilerini tesbit edip topraktan faydalanma haritasını eğer müsait ise o mıntakaların orman rejiminden çıkarılması bir kanunla temin edilmiş olur. Böylece Yüksek Meclisinizin ormanlar gibi gayet mühim bir mevzu üzerinde durması ve bu hususta mıntakaların ihtiyaç ve şartlarına göre karar vermiş olması sağlanmış olacaktır.

Fakültenin teklif ettiği maddenin ikinci kısmında ise; sahipli arazinin orman mefhumunun dışına çıkarılması derpis edilmiş, bu husus İcra Vekillerine bırakılmıştır. Sahipli arazi olması daha mülâyim bir yol takibi için sebep teşkil etmiştir. Arkadaşlar, bu mühim mesele üzerinde bu kadar sebebi mevzuun ehemmiyetinden dolayıdır.

Gazi Orman Çiftliğinde bir arazinin satılması meselesi dahi hususi bir kanun mevzuu olmakta ve bunun için Yüksek Meclise gelinmektedir. Binaenaleyh, her hangi bir ziraat arazisinin çiftlikten satılması için dahi Yüksek Meclis alâkalanıyor da, bu iş hususi bir kanun mevzuu oluyor da, ormanlar üzerinde bir intifa hakkı tesisinde çok hassas davrandığımız bir devirde bir orman

parçasının orman dışına çıkarılmasının ne kadar mühim olduğunu takdir edersiniz. Bu bakımdan bendeniz, Orman Fakültesinin Ziraat Encümenine vermiş olduğu ve kanaatlarını bildiren raporunda ikinci madde hakkındaki teklifini aynen benimsiyor ve onu bir tahrir halinde Yüksek Riyasete tevdi ediyorum, kabulünü yüksek takdirlerinize arz ederim.

REİS — İhsan Gülez.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, iki ve üçüncü maddeler birbiriyle alâkâhdır. İkinci madde muayyen bir yerin orman mefhumu, veya orman rejimi dışına çıkarılmasını kabul ediyor, üçüncü madde ise orman olmıyan, Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan bir yerin icabında aynı safahatla, prosedürle ve İcra Vekilleri Heyeti kararıyla orman içine alınmasını tasvibediyor.

Şimdi, İsmail Selçuk arkadaşımızın da izah ettiği gibi, ikinci madde üç hükmü ihtiva ediyor. Arkadaşımızın söylediği gibi bendeniz bu maddenin birinci kısmının encümen tarafından tasrih edilmesini rica edeceğim. Bir yer ki tamamen orman, yani öyle bir orman ki yukarıda arz ettiğimiz istisnalar dışında kalmak şartıyla tamamıyla orman... Uygun görülen bu ormanları kültür arazisi haline getirecek... Bundan kasıt nedir?

İkincisi; (orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasına) diyor. Bundan şu anlaşılıyor; vaktiyle köylülerin ziraat arazisi orman içine alınmıştı. Bugün bu gibi yerler tekrar ziraat arazisi haline getirilecek midir?

Üçüncü fıkrâ; (kesim tarzları tatbik edilmesine) diyor. (İlk kısımda bahsedilen ormanların hususi bir kesim ve idare tarzına tâbi tutulmasına karar verilebilir) diyor. Bendenizin asıl üzerinde durmak istediğim ikinci hükmüdür. Bu hükümle acaba vaktiyle tahdit suretiyle ormana dâhil edilmiş yerler tashih edilmek suretiyle köylüye terk edilebilecek mi? Bu mümkünse, bu yolla temin edilebilecekse muvakkat bir madde ile - maddesi geldiği zaman tekrar istirham edeceğim - bu hüküm onu temin edecekse, bu gibi yerlerin tekrar ziraate açılmasını muayyen bir zamana inhisar ettirelim. İcra Vekilleri Heyetine veya Ziraat Vekiline bir hak tanıyalım. Bir ay, iki ay, 6 ay bir zaman zar-

fında bu gibi, vaktiyle hatalı bir surette ormana dâhil edilmiş yerleri tekrar sahiplerine iade edelim. Bu maksatla, ikinci hükmü daha ziyade tavzih maksadiyle bir tahrir hazırladım, (orman mefhumuna dâhil olduğu halde) diye başlıyor. Tahditle orman mefhumuna dâhil edildiği halde diye başlayan kısmın altına da, (sahipli yerlerin serbest bırakılarak ziraate açılmasına) diye ilâve ediyorum. Kabulünü istirham ederim.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar; bu madde aleyhine konuşan arkadaşlarımız, öyle bir ifade tarzı kullandılar ki, sanki bu madde kabul edilecek olursa zirai mıntakalardaki ağaçlar derhal katliâma uğrıyacak, Heyeti Vekile vazifesini suiistimal edecek. Böyle bir şey yoktur, buna lüzum yok arkadaşlar. Evvelâ, bir ihtisas mercii olan Orman Umum Müdürlüğü ve Ziraat Vekâleti, bunu ince eleyip sık dokuyarak hangisinin müsait olduğunu, hangisinin olmadığını tesbit edecektir. Alanya'da 10 dönüm muzluk var, bunun oldukça yakınındaki bir yerdaki ağaçlar mahsul vermiyor, çünkü arazi taşlıktır. Arkadaşlar; biz Toros dağlarında yetişmiş, büyümüş insanlarız. Orda öyle arazi vardır ki, dağın başında ağaçlar, kayalıklar arasında minareler gibi yükselmiştir. Aşağıda, sahilde ağaçlar cılız vaziyettedir. Sahildeki bu cılız ağaçlar yerine muz ağacı yetiştirilirse dönümünden on bin lira verir. Biz şunu temenni ederiz; gayrizirai dediğimiz taşk arazide orman yetiştirelim, diğer ağaçlar gibi bunlar da eflâke ser çeksin. Dönümünde on bin lira kazandıran muz ağaçlarını da anamur gibi sahillerde yetiştirelim. Bir köylü tasavvur ediniz; sebzesini, fasulyesini temin için evinin önünde ki beş dönüm araziden istifade ediyor. Bu mümbit saha kendisi için hayatidir. Orman dağda da olur. Ben daha ileri gideceğim ve diyeceğim ki, halk lehine bu şekilde mümbit sahaları ziraat sahasına inkilâbettirilirken burasını ziraata tahsis ve istifade edeceklere aynı zamanda kıraç ve çıplak yerlerde orman yetiştirme mükellefiyetini tahmil edelim. Bu kanuna göre de bu mümkündür. Çünkü bu kanun, salâhiyeti Heyeti Vekileye vermiştir. Heyeti Vekile hakkı takdirini bu şart ve şekilde kullanabilir.

Arkadaşım Bekir Bey buyurdular ki, memleketin zirai iklimi ve toprağın verim kabiliyeti tesbit edilmeden bunu yapamayız. Arkadaşlar

biz muvakkat bir kanun mu kabul ediyoruz? Hayır biz bu kanunu tabiidir ki, ebedî olarak kabul ediyoruz. Yarın, memleketin zirai iklimi ve toprak verimi tesbit edildiği zaman bu hususta yeniden bir kanun çıkaracak değiliz. Binaenaleyh bu şartlara muallâk olarak tabiidir ki, Ziraat Vekâleti, Orman Umum Müdürlüğü meseleyi tetkik edecek ve ona göre vaziyeti ayarlayacaktır. Bu şartlarla hangisi nâfi veya enfa olduğunu, hangisinin daha büyük bir menfaat temin edeceğini tâyin ve tercih etmek hükümete aittir. Bu sebeple bu maddenin aleyhinde bulunmak doğru değildir. Maddeyi kabul edelim ve ziraate elverişli olmyan çıplak yerlerde eflâke şer çeken çamlıkları, katran ağaçlarını yetiştirilim. Mümbit sahalarda ise ziraat yapılmasını teşvik edelim. Maddenin aynen kabulünü rica ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ RAFET AKSOY (Ordu) — Aziz arkadaşlarım bu maddede aleyhinde konuşan arkadaşlarımızın; memleket servetini, hayatını, bedayini muhafaza yanında gösterdikleri hassasiyet itibariyle yerden göğe kadar hakları var. Hakikaten hepinizin malûmu olduğu vechile ormanın bir memleketin serveti, hayatı ve bedayii olarak görüleceği muhakkaktır. Fakat, bu madde aleyhinde fikir beyan eden arkadaşlar, af buyursunlar, maateessüf maddenin ruhuna nüfuz edememişlerdir. Sebabi ise, biz encümende bu maddeyi kabul ettiğimiz zaman, halen hayati bir varlık olan, ayakta duran, ormanları kesip vatandaşa buralarını kültür arazisi olarak verecek değiliz. Vaktiyle devlét tarafından veya şahıslar tarafından tahribata uğratılmış orman sahaları var. Bu sahaların kültür sahası olmasına Orman Umum Müdürlüğü müsaade vermemekte ısrar ediyor, burası makiliklerle örtülüdür, binaenaleyh orman arazisidir, diyor. Vatandaş toprak toprak diye bağırıyor, arazi de bomboş duruyor, orman yetimiyor, ormanlık vasfını kaybetmiştir, bu sebeple vatandaşları ıstırap içinde bırakıyoruz.

İşte bu gibi yerleri Hükümet tetkik edecek, karar verecek ve vatandaşa kültür arazisi olarak verecektir. Yoksa mamur olan bir meşereyi keseyim de filân köye, filân muntakaya ziraat arazisi olarak vereyim zihniyeti, hükmü bu maddede mündemiç değildir.

Bu mâruzatımın bu şekilde zapta geçmesi ilderdeki tatbikatı kolaylaştıracaktır.

Şimdi bir, iki misal arz edeyim: Kendi dairei intihabiyemde, Karadeniz sahilinde Ünye'den Samsun'un Alaçam kazasına kadar devam eden bir saha vardır ki, vaktiyle baştan başa ormanmış. Fakat 70 - 80 seneden beri tahribata uğramış ve bir karış, bir metre ağaç yükselmemiştir; bir fundalıktan ibarettir. Vatandaş gelip ziraat arazisi yapmak için, sökmek istediği, buraya el attığı zaman Hükümet elinden tutuyor, adalete teslim ediyor ve vatandaş hapse giriyor. Halbuki orada yaşayan halk fakirdir, sefalet içindedir. Şimdi biz buralar vaktiyle ormandı diye gelen halka pençe atarsak ne faydası vardır? Beri taraftan da sosyal bir sefalet devam edip gidecektir. Bu halka; gel burada ziraatını yap, hayatını kurtar ve memlekette müreffeh yaşa, denecektir. Bu imkân vermediğimiz takdirde vatandaş ormana girecek onu yakacaktır. Bunu kabul ettiğimiz takdirde ise orman tahribatı önlenecektir.

İsmail Bey arkadaşımız buyurdular ki, İstanbul civarında verilen bu gibi arazilerden istifade eden olmadı. Pek tabii ki, İstanbul'da ziraatla iştilal eden vatandaş yoktur. Sadece orada meşe kömürü yapmak için bulunduğu yerden istifade etmiştir. Ve bunlar bugün mesleklerini terk etmemiştir. Bunda endişe edilecek bir taraf yoktur. Bu bakımdan aynen kabulünü rica ederim.

Şunu da arz edeyim arkadaşlar, bizim iktidara geldiğimiz günden bugüne kadar vatandaşla Hükümet arasında en mühim ihtilâf mevzu budur. Bu ihtilâfı halletmek için bu madde getirilmiştir.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Bu izahınız birinci hükme aittir. Orman sayılma rejimine... İkinci hükme ait sualim vardı. Cevaplandırılmasını istiyorum. Tahdidî olan, orman mefhumuna dâhil edilen ziraat arazisi...

REİS — Ahmet Tokuş, buyurun.

AHMET TOKUŞ (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, 2 nci madde, kanaatimce en mühim maddedir. Türkiye'de orman tahribatının belki % 70 i bu maddenin iyi anlaşılması, iyi tatbik edilememesinden tevellüdetmektedir. Bunu şununla izah etmek istiyorum ki, İngilizlerin orman siyaseti diye 15 - 16 maddelik bir şeyleri var. Orman kanunlarının ve siyasetle-

rinin birinci maddesini teşkil ediyor. Bu diyor ki, orman mı, yoksa ziraat mı? En mühim mesele budur. Hangisi daha verimli ise onu yapmak lâzımdır. Diyor ki: «Orman umumiyetle kayalık verimsiz yerde olur. Buraları tahdid edilir, geriye kalan ziraate elverişli yerler ahaliye terk edilir.» İhtilâf bundan çıkmaktadır.

İyi bildiğim Cenup sahillerinde 1937 senesinde birdenbire orman tahdidatı yapıldı. Bu mıntakalarda orman kesilmeyecek, denildi. Ormanların buna tahammülü yoktur, denildi. Bunun üzerine o zamana kadar ormanla geçinen köylüler ve şehirliler kendilerine geçim sahası aradılar. Bunların ilk yaptıkları şey, tabii Amerika'ya hicret edecek değillerdi ya, ormanları tahribe başladılar. O zaman orman idaresi bunlarla mücadele edeceği yerde : Vatandaşlar şu saha ziraate elverişlidir gelin beraber açalım, üzerindeki ağaçları değerlendirelim deseydi tahribat bu kadar olmazdı. Bilâkis burası senin babandan mı kaldı, sülâleden mi kaldı diyerek mücadele edildi. Köylü de ormanları yaktı, kül etti. Bu suretle hem orman, hem de ziraate elverişli olan arazi erozyon suretiyle tahribe uğradı hiçbir şey kalmadı. Bunlara Orman Müdürlüğü demiş olsaydı ki, tabii imkânsız, buraları size hibe ediyorum, tahribat bu kadar olmazdı. Bu tahribatın asıl mesulünü aramak sormak lâzımdır.

Antalya'dan bir misal getireceğim, evvelce her yer ormandı oturduğumuz yerlerin çoğu ormandan açıldı. Bir zamanlar Antalya ile Alanya arası kesif ormanlıkmiş, şimdi orası muz, portakal, pamuk gibi her türlü verimli ziraat işlerine tahsis edilmiştir. Ta eskiden beri ormanların hepsini orman diye muhafaza edeceksek nerede yaşayacağız?

Amerika ilk bulunduğu zamanlar binlerce muhacir buraya geliyor ve yerleşiyordu, yerleştiği yerde de durmadan orman açmak mecburiyetinde kalıyordu. Hükümet bunlarla mücadele etmek istedi, başa çıkamadı. Baktı ki orman harabolmaktadır, halka dedi ki, durun biz bunu birlikte organize edelim, neresi ziraate elverişli, neresi ziraate elverişli değildir, bunları tesbit edelim, dedi ve bu yerleri yerine göre tesbit ederek halka dağıttı.

Bundan dört beş sene evvelisi Kıbrıs'a gitmiştim. O esnada orman Profesörü Fikret Saatçioğlu ve dört tane doçenti vardı. Oranın Or-

man Umum Müdürlüğünü yapan Sıtkı Bey isminde bir Türk vardır. Sıtkı Bey orman dâvasına hakkiyle vakıftı, 30 senedir bu işi idare etmişti. Konuşmalarımızda Sıtkı Bey dedi ki, burası biliyorsunuz İngiliz müstemlekesidir, burada kanunları şiddetle tatbik edebiliyoruz. Fakat buna rağmen böyle halkla mücadele haline geldiğiniz takdirde bu dâvayı kaybedersiniz. Her ağacın dibine bir nöbetçi dahi koysanız ormanı korumaya muvaffak olamazsınız, dedi. İçerde bütün aklıselim erbabı böyle düşünüyor, dışarıya gidiyorsunuz aynı şeyi düşünüyor, İtalya'daki FAO Teşkilâtı ile temas ettim, çünkü orman komisyonunda uzun müddet ben de çalışmıştım, onlar da aynı şeyi kabul ediyorlar ve hepsi mâkul olan bu maddeyi muvafık buluyorlar.

Burada; iklim ve su rejimine zarar vermeyen ve daha verimli kültür arazisi, deniyor. Her hangi bir nebatın kesilmesi iklim ve su rejimine zarar verecektir, muhakkak ki, erozyon hâdisesi olacaktır. Fakat bu kesilen ağaçların yerine başka nebat yetiştirilirse bu yeni bitkiler diğerlerinin yerine kaim olacaktır. Şimdi Torosların sırtlarında yaşayan fakir köylüler ağaçları kestikleri takdirde, bu, su rejimine zarar verecektir. Buna sen burada meyvalık yapamazsın demek doğru olmaz. Onun için Sayın Vekil Beyden rica ediyorum, orman teşkilâtına verilme üzere bir talimatname hazırlatırsak bunları nazarı itibara alması lâzımdır. Bu makili yamaçlarda zeytin, harnup, badem vs. çok güzel yetişmektedir. Bunlar gayet sert arazide de yetişiyor. İspanya'nın Akdeniz'e bakan sırtlarından senede 300 milyon liralık badem ihraç ediyorlar. Antalya'da boyu 50 santimi geçmeyen pırnal çalılıkları vardır. Bunları orman diye kabul eden, bırakın 200 sene kalsın orman olacaktır diyen ormancılara rasladım. Biz, bereket versin onları dinlemedik. Şimdi bu sahalar pamuk tarlası olmuştur. Ve 200 sene sonra alacağımızı iki senede alıyoruz.

Bir de şu var arkadaşlar; orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen, diyor. Halbuki burada «ziraat için bir fayda görülmiyen» demek lâzımdır. Pamuğun yetiştiği yerde bir ormanın daha iyi yetişeceği muhakkaktır. Ziraat için elverişli olmıyan kayalık olan, verim-

siz olan hiçbir işe yarayan yere ormana ait demek lâzımdır.

Mâruzatım bu kadardır.

REİS — Madde ile ilgili bir kifayet takriri vardır.

Son olarak Sadettin Karacabey'e söz veriyorum.

Sadettin Karacabey.

SADETTİN KARACABEY (Bursa) — Arkadaşlar, bu maddenin aynen kalmasında vatandaş için de orman için de fayda vardır.

Vatandaşın lehinedir, çünkü; orman rejimine tâbi olmasında fayda mülâhaza edilmeyen bir yerin kültür arazisi haline ifrağına bu madde imkân bahşetmektedir. Bu itibarla vatandaş için bunu temin eden garantili bir iş olmaktadır. Ormanın lehinedir, çünkü; takdir edersiniz ki, dağlardaki arazi alelekser ziraat arazisi olmaya müsait değildir. Bu mevzuubahsolan yerler ovalardaki yerlerdir. Bu ova olan yerler ekserisi su baskınına mâruzdur, orman ağacı yetişmez. Bataklıkta istifade edilmez. Bunlar alâhalihi böylece kahrılar. Meselâ Adapazarı'ndan gelirken sağlıklı sollu Taşköprü arazisi vardır. Yaz kış daima bir metre kadar su içindedir. Ağaç yetişmiştir ve orman olarak muhafaza edilmektedir. Acaba buna benzer arazinin orman olarak muhafazasında bir fayda mütalâa edilir miydi?

Ben bir çiftçi olarak, asla, yoktur, derim.

Şimdi bu kanun maddesiyle bir kültür arazisine ifrağ etme imkânını, hükümet kanalından geçmek şartıyla, vatandaşa temin etmek imkânını bahşetmek istiyorlarsa, en zararlı mıntakayı, dağın başında bulunan, fakru zaruretten dolayı ormanları tahribeden bir vatandaş kitlesini alarak müsait bir araziye yerleştirecektir.

Benim intihap dairemde ormandaki köylüden ovadaki halk daha fazla, Bursa'da kilometre başına 157 kişi isabet etmektedir.

Hangi dağdan halkı alıp, ovaya iskân yapacaksın, ben kendi mıntakam için bunu hayalimihal olarak kabul etmekteyim. Bundan bizim anladığımız mâna ormanı tasallûtta kurtarmaktır. Onun için bu madde çok yerindedir, aynen kabulünü rica ederim.

REİS — Kifayet takriri var okuyoruz.

Riyaset Makamına

İkinci maddenin müzakeresi kâfidir. Reye

vaz'ımı arz ve teklif ederim.

Yozgad
Ali Ünlüsoy

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Aleyhte söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Efendim, aleyhte söz almamın sebebi, komisyonun benim sualimi cevaplandırmamış olmasıdır. Kifayet suallere de şâmil olacağı için sonra cevap alamıyacağım. Bu bakımdan komisyon sualimi cevaplandırın. Hepimiz müttefikiz, Sadettin Beyin ve diğer arkadaşların fikirlerine iştirak ediyorum. Orman mefhumuna dâhil olduğu halde orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasının daha yerinde olacağı kanaatindeyim. Daha evvel de izah ettim; vaktiyle tahdit suretiyle köylünün elinden alınmış, orman mefhumuna ithal edilmiş olan arazi tekrar sahiplerine iade edilecek midir? Bunu cevaplandırınlar.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Ben de söz istiyorum.

REİS — Efendim, kifayet aleyhinde bir kişiye söz verilir. İkinci bir arkadaşına söz verilmez.

Komisyon cevap verecek mi?

Komisyon.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — İhsan Gülez arkadaşımızın ikinci fıkrâ üzerinde sorduğu sualde, tahdidedilsin edilmesin, yani tahdidedilmiş sahalar da dâhil olmak üzere bu hükme giriyor efendim.

Sonra muhterem arkadaşlarımız, arkadaşlarımızın bu madde üzerinde gösterdikleri hassasiyet yerindedir, haklıdır. Fakat şunu ilâve etmek isterim ki, biz encüme aldığımız karara göre; iklim, su ve toprak rejimi ile münasebetleri memurlar tarafından değil, bir mütehassıs ilim heyeti tarafından bir raporla tesbit edildikten sonra karar verilecektir. İşin esası budur. Yoksa ormanlar şu veya bu şekilde, ufak bir tesirle feda edilecek değildir, bu üç mefhum tamamiyle bir ilim heyeti raporiyle tesbit edilecektir ve ancak ondan sonra Ziraat Vekâleti ve Heyeti Vekile karar vereceklerdir, arkadaşlar.

REİS — Efendim, Dahili Nizamnamenin 111 nci maddesine göre konuşmalar sonunda sualler sıra ile sorulur, şimdi kifayet takriri geldiğine göre söz bitmiştir, başka sual sormak isteyen ar-

kadaş var mı efendim? (Yok sesleri) O halde kifayeti reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyle ilgili takrirler vardır. Okutuyorum. En aykırısını evvelâ okuyoruz.

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Orman kanunu tasarısının ikinci maddesinin muvakkat maddelerde nazara alınmasını arz ve teklif ederim.

Ordu Mebusu
Bekir Baykal

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerle ikinci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Bilecik
İ. Selçuk Çakıroğlu

Madde 2. — Yapılacak olan araziden faydalanma haritalarına göre, iklim, su ve toprak rejimine zarar vermediği taayyün eden ormanların daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi çıkarılacak hususi bir kanunla gerçekleştirilir.

Orman mefhumuna dâhil olduğu halde, orman rejimine tâbi tutulmasında araziden faydalanma haritalarına nazaran bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin ise serbest bırakılmasına veya gayeye uygun hususi bir idare ve kesim tatbik tarzı tatbik edilmesine Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti karar verebilir.

Yüksek Reisliğe

İkinci maddenin aşağıda yazılı şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Madde 2. — İklim, su ve toprak rejimine zarar vermiyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi Ziraat Vekâletince uygun görülen ormanların orman rejimi dışında bırakılmasına ve tahditle orman mefhumuna dâhil edildiği halde orman rejimine tâbi tutulmasında bir fayda görülmiyen sahipli yerlerin serbest bırakılarak ziraate açılmasına veya gayeye uygun hususi bir idare ve kesim tarzı tatbik edilmesine Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

REİS — Okunan takrirleri tekrar okutup reyinize arz edeceğim.

(Ordu Mebusu Bekir Baykal'ın takriri tekrar okundu).

REİS — Okunan takririn dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Dikkate alınması kabul edilmemiştir.

(Bilecik Mebusu İsmail Selçuk Çakıroğlu'nun takriri tekrar okundu).

REİS — Okunan takririn nazarı dikkate alınmasını oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Bolu Mebusu İhsan Gülez'in takriri tekrar okundu).

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Takririmi geri alıyorum.

REİS — Takrir sahibi takririni geri almıştır. Oya arz etmiyorum.

2 nci maddeyi aynen reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Buldukları mevki, vaziyet, haiz oldukları hususiyet noktasından, memleketin ve halkın menfaat, sıhhat, selâmetine yarıyacak ve Devletin hususi mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin, orman rejimine alınmasına, Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim, buldukları mevki, vaziyet, haiz oldukları hususiyet noktasından memleketin ve halkın menfaat, sıhhat ve selâmetine yarıyacak ve devletin hususi mülkiyetinde veya hükümet tasarrufu altında bulunan yerlerin orman rejimine alınması teklif ediliyor. Güzel bir şey. Yalnız burada iki hususun unutulmuş olduğunu gördüm. Halkın menfaat, sıhhat ve selâmeti gibi kıymetlerin yanında tarihî, bedîî veya turistik olmak gibi diğer bâzı kıymetler de vardır. Hopa'dan İskenderun'a kadar ne güzelliklere sahibiz. İç ormanlarımızda ne güzel köşeler var. Bunlar kesilebilir.. Binaenaleyh «Halkın menfaat, sıhhat ve selâmetine yarıyacak» tâbirinin yanına «veya tarihî veya turistik kıymeti bakımından da» tâbirinin de ilâvesiyle metnin o şekle ifragını rica ediyor ve bir takrir takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

REİS — Reşat Akşemsettinoglu.*

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; üçüncü maddede, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler mevzuubahistir. Medeni Kanununun 639 ncu maddesinde tarif edilen, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerle, daha hususi olan Köy Kanununun 2 ve 7 nci maddelerinde köyün etrafındaki otlak, mera ve baltalık gibi bir bütünlüğü teşkil eden şahsiyeti mânevîyeyi mi izah ile bir tedahüle düşmüştür. Eski, küçük bir idareci olduğum için tatbikatta büyük müşküllerle karşılaşmış bir arkadaşımız olarak ifade ediyorum, köylülerle maliye ve orman idaresi arasında türlü ihtilâflar çıkmıştır. Burada komisyon, lütfen bizi tenvir etsinler. Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerle Köy Kanununun 2 ve 7 nci maddesinde tarif edilen köy şahsiyeti mânevîyesinin bütünlüğü içindeki yerler arasında bir fark gözetilecek midir? Yoksa köy hududu içindeki mera ve köy korusu gibi yerler bu kandan faydalanılıp ormandan mı sayılacaktır? Bu hususun tazihinde fayda vardır. Aksi halde ilerde birçok ihtilâflara yol açar. Burada şimdi izah edilecek olursa ilerde bir ihtilâf doğmaz. Bu hususun tazihini rica edeceğim.

REİS — Buyurun, Nihat İyriboz.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, Burhanettin Bey arkadaşımızın teklifi gayet yerinde ama 26 nci maddede bahsi geçen «millî parklar» bu ihtiyacı gayet sarîh şekilde tatmin ediyor. Dikkat buyurulursa yeni bir takrire ihtiyaç hissedilmez.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim, park tâbiri geniş ve gâmil bir mâna ifade eden bir tâbirdir. Ve en az 10 000 dönümü ihtiva etmesi lâzımgelir. Benim istihdaf ettiğim maksat, bâzi küçük parçalar, küçük bir köy kenarında bulunan korular vardır, muhafaza edilmeleri lâzımdır. Bunlar başkadır, parklar başkadır. Öyle olsa dahi bu şekilde bir ifade ile bir mahzur hâsıl olmayacağı kanaatindeyim. Takririmin kabulünü rica ederim.

REİS — Başka söz isteyen arkadaşımız var mı? Nihat İyriboz, buyurun beyefendi.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, park tâbirinde 10 000 dönüm, 5 000 dönüm, 1 000 dönüm diye böyle bir tahdit yoktur. En ufak arazi parçaları, hattâ 50 m2 lik bir yer bile park olabilir. Müsaadenizle izah edeyim : Sizi

dinledim, spor ihtiyaçları, turistik ihtiyaçları dahi kaydetmek, bütün bunları kanunda teker teker maddelere doldurmaya ihtiyaç yoktur. Madde gayet sarîhtir. Encümen de izah etsin.

REİS — Encümen cevap verecek midir?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AĞUN (Rize) — Efendim, Burhanettin Beyefendi, bedîi noktai nazardan, tarihî noktai nazardan bir kıymet ifade eden ormanlar da madenin içerisine alınsın dedi. Bu teklifleri, bizim bu madde ile istihdaf ettiğimiz gayeye uygundur. Fakat, 26 nci madde diye bir de millî parklar mevzuumuz vardır. Bunda hakikaten turistik, bedîiyat, her şey zikredilmiştir.

Yalnız burada (haiz oldukları hususiyet noktasından memleketin ve halkın menfaat, sıhhat ve selâmetine...) diyoruz. Bu halk tâbiri gayet geniş ve şümüllüdür. İçerisine bedîiyat da hepsi de giriyor. Maddeye bunu ilâve etmekle yeni bir şey ilâve etmiş olmayız. Daha şümüllü bir park kelimesi mevcuttur. Metni bozmayalım ve bu gayeyi tamamen madde içerisine alıyorduk. Encümen bu kanaattedir.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim, evvelâ Nihad Bey üstadımızın beş dönüm de park olur bin dönüm de park olur şeklindeki ifadelerine dokunmak isterim. Bu, beynelmilel şehirellik mevzuunda bütün milletlerce kabul edilmiş bir hakikattir. Park diyebilmek için konulmuş muayyen bir ölçü vardır. Bu beynelmilel kabul edilmiş bir şeydir. Milletlerce böyle kabul edilmiştir, efendim. Size bir kitap getireyim, parkın tarifini göstereyim.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Matbaa hatası olacak, doktor bey.

BURHANETTİN ONAT (Devamla) — Sonra efendim, muhterem encümen buyurdular ki bu tarife bedîi, tarihî ve turistik kıymetler, mefhumu da dâhildir. Güzel ama bir yerin tarihî kıymetini, hattâ bedîi kıymetini Ziraat Vekâleti ve Maarif Vekâleti takdir edebilir. Fakat turistik kıymeti olduğunu Basın Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü takdir eder. Bir şey daha vardır. Bunu dermeyeran ederken yalnız Ziraat Vekâleti, veya Maarif Vekâleti değil Basın Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğü tarafından vâkı olacak teklif üzerine, diye dermeyeran edilmelidir. Ufak tefek de olsa bir

farkı vardır. Bunun ilâvesinde bir mahzur yoksa; bir zarar yoksa tensip buyurmanızı rica ederim.

REİS — Başkaca söz istiyen arkadaşımız olmadığına göre, Reşat Akşemsettin arkadaşımızın sualine cevap vermek için encümen buraya buyursun.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Kısaca Burhanettin Onat arkadaşımıza cevap arz edeceğim.

Burhanettin Beyefendi hepimizin bildiği ve hile memleketteki turizm hareketinde rol almıştır. Her vesileden istifade ederek bu tezi ileri sürer. Şüphesiz bu faaliyeti takdire şayandır.

Maddeyi dikkatle okursanız iki kısma ayırıyor. Birisi Devletin elinde bulunan orman;

Diğeri de yine Devletin murakabesinde bulunan eşhasa ait ormanlar.. Buyurdıkları estetik bakımdan, tarihi bakımdan, turistik bakımdan şayanı dikkat ve himaye bir eser varsa devlet ister istemez onu koruyacaktır, havazası içindedir. Eğer şahsa ait ise yine devletin murakabesindedir, yine koruyacaktır. Binaenaleyh zaidi zaide zammekte bir mâna yoktur gibi geliyor bendenize. Af buyursunlar. Buyurdıklarını esasen 26 nci madde de tahkim ve teyid etmiştir, maksatları bu kanunda mündemictir.

Şemsettin Bey arkadaşımızın suallerine gelince; devletin mülkiyetinde bulunan köy hukuku, âmme hukuku ve saire babında olan işlerde hayvan meselesi, mera meselesi... Devletin elinde bulunan ormanda müsait yer varsa esasen hükümet buna müsaade ediyor. Fakat tahdidî bir şekilde ediyor, bir çerçive içinde ediyor. Burası benimdir, hayvanını sokmıyacaksın, diye devletin bir şey dediği yok. Halbuki halkın menfaatini temin edecek hususlarda hükümet halka yardımcı olacaktır. Ormana bir zarar vermediği takdirde zatiâlinizin maksadını bu madde tamamiyle temin edici mahiyettedir.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Bu tarzda devletin hüküm ve tasarrufu altında olan yerlerin orman rejimine tâbi kılınması mahiyetindedir. Taayyün etmiş bir köyün hududu içinde köy orta malı olan meraları orta malı olarak teşekkül ettiği takdirde meraları ilerde orman rejimine almak, devletin hüküm ve tasarrufu altına almak şekli tedahüllerle doludur. Reis

Bey de pekâlâ bilirlər ki, burada zapta geçirilmesinde faide mülâhaza ettiğim köy orta malı olan yerler hükümetin hüküm ve tasarrufunda olacak mı olmayacak mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Devamla) — Zapta geçmesi için bendeniz de şunu arz edeyim; köyün malı olan, köyün tahtı tasarrufunda bulunan yerler köy malı olarak bırakılmıştır. Yani devlet buraya el uzatamayacaktır.

REİS — Yüksek kararınız gereğince Celseye saat bir buçuk olması dolayısıyla nihayet verilmesi gerekmektedir. Maddenin müzakeresi bitmiş, suallere geçilmiş bulunmaktadır. Maddenin müzakeresinin bitmesini teminen sualler bitinceye kadar müzakerenin devamını yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Devam edilmesi kabul edilmiştir.

Buyurun, Burhanettin Bey.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Refet Beyefendi buyurdular ki, bedii ve turistik kıymeti haiz olan yerleri Hükümet korumaya mecburdur. Bu üçüncü maddedeki sıhhi ve halkın menfaatine elverişli olan yerleri Hükümet korumakla mükellef değil midir? Niçin bu maddeye girmemiştir?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Devamla) — Bu maddeyi kanunun şümulünü tâyin bakımından koyduk. Eğer bu, Hükümetin vazifesi asliyesindedir diye maddeye koymamış olsaydık birtakım indî mülâhazalara yol açabilirdi. Fakat zatiâliniz bu noktaya temas ettiniz, diğeri bir arkadaş bir başka mevzuu ve bir diğeri başka, başka mevzuu ileri sürebilirlerdi. O takdirde bunları zincirleme bir şekilde maddeye koyacak olursak bunun sonu nereye varır? Madde hükmü, şümul itibariyle zatiâlilerinin buyurdıkları hususu içine almaktadır.

REİS — Madde hakkında bir tadil tavrı var, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arz ettiğim sebeplerden dolayı üçüncü maddenin aşağıdaki şekilde tadilini Büyük Meclisin yüksek tasvibine arz ederim.

Antalya Mebusu

Dr. Burhanettin Onat

Madde 3. — Buldukları mevki, vaziyet, haiz oldukları hususiyet noktasından memleke-

tin ve halkın menfaat, sıhhat, selâmetine yarınacak veya tarihî, bedîî veya turistik kıymeti bakımından muhafazası gereken gerek Devletin ve gerek eşhasın hususi mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin orman rejimine alınmasına Ziraat veya Maarif vekâletleri veya Turizm Umum Müdürlüğünün teklifi üzerine İera Vekilleri Heyetince karar verilebilir.

REİS — Takririn dikkate alınmasını kabul

edenler... Etmiyenler... Takrir dikkate alınmıştır, efendim.

Encümen filhâl iştirak ediyor mu? (İştirak ediyoruz efendim, sesleri)

Encümen iştirak ettiğine göre 3 neü madde olarak Burhanettin Beyin teklif ettiği metni aynen oyunuzu arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yarın saat 10 da toplanmak üzere İnikadı kapıyorum.

Kapanma saati : 13,35

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — *Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Akçadağ yangınından zarar görenler hakkında ne düşünüldüğüne dair suali ve Dahiliye Vekili Etem Menderes'in tahriri cevabı (7/202)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Ankara

Akçadağ yangınından halkın ıstırabını dindirecek ne çareler düşünüldüğünü Sayın Başvekilin tahriri cevaplandırılmasına delâletinizi saygıyla dilerim

Malatya Mebusu
Nuri Ocakcioğlu

T. C.

Dahiliye Vekâleti

V. İ. G. M.

3. Ş: M.

Sayı : 23401/41-1/9085

Özü : Akçadağ çarşısındaki yangın Hk.

T. Büyük Millet Meclisi Reisliğine

7 . VII . 1956 tarih ve Kanunlar Müdürlüğü 7-202/3049-13556 sayılı yazıları karşılığıdır.

Akçadağ çarşısı yangınından zarar görenler hakkında ne düşünüldüğüne dair Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu tarafından verilen, tahriri

ri sual takriri Yüksek Başvekäletten vekâletimize havale buyurulmuş olduğu cihetle gereken cevaplar aşağıda arz edilmiştir :

1. 2 . VII . 1956 günü saat 22.15 te Akçadağ çarşısında vukubulan ve genişlemek istidadını gösteren yangın, büyük bir gayretle, gece saat 3 te söndürülmüş ve enkaz kaldırılarak yollar ve kaldırımlar seyrüsefere açılmıştır.

2. Evleri yanan vatandaşların derhal iskânları sağlandığı ve kendilerine aynı ve nakdî yardımlar yapıldığı gibi dükkânları yanmış olan ticaret erbabına da mümkün olan nakdî muavennette bulunmuş ve belediyeye ait yerlerde baraka yapmaları için kendilerine müsaade olunmuştur.

3. Ayrıca felâketzedelere resmî kaynaklardan ve hayır müesseselerinden ceman (17 370) liralık nakdî yardım yapılmıştır.

4. Yanan ticarethane ve meskenlerin inşası için Nafia Vekâleti bütçesinin 792 neî faslına konulan ödeneğe, münakale suretiyle, (350 000) lira ilâve olunmuş bulunmaktadır.

5. Yangın yerlerinde mevziî imar plânının hazırlattırılması ve ona göre inşaat yapılması hususunda gerekli tedbirler alınmıştır.

18 . VIII . 1956

Dahiliye Vekili

E. Menderes

